

Medya

Aralık 2021 - Sayı: 18

Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği

**COVID-19
& MEDYA**

Medya, demokratik toplumlarda
yasama, yürütme ve yargının yanında
dördüncü güç görevi görür.

Mümkün: Daha Güçlü, Özgür, Etik Gazetecilik Projesi Avrupa Birliği tarafından Kıbrıslı Sivil Toplum İş Başında VI Hibe Programı kapsamında finanse edilmekte ve Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği tarafından yürütülmektedir. Bu görselin içeriği tamamen Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği'nin sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

İçindekiler

- Damla Soyalp - Kıbrıs Türk medyasının Covid-19'la sınavı.....04
- Emin Akkor - Pandemi, medyadaki dönüşümü tetikledi.....05
- Ali Baturay - Covid-19 döneminde Kıbrıs Türk medyasında değişenler ve değişmeyenler.....08
- Mustafa Bafı - Sevdiklerimizi görmemek uğruna toplumsal görevimizi yaptık.....11
- Dr. Nikolaos Stelya - Kıbrıs basınının terk edilmişlik hali.....16
- Cenk Mutluyakalı - Dilene dilene kazanacağız!.....18
- Sibel Güneş - Türkiye'de gazetecilikte hiç bitmeyen zor zamanlar.....20
- Kayhan Karaca - Avrupa medyasına virüs bulaştı.....22
- Doç. Dr. Metin Ersoy - Covid-19 sürecinde Kıbrıs Türk basınının işleyişi ve barış gazeteciliği.....24
- Çelen Oben - Pandemi sürecinde spor.....28
- Yrd. Doç. Dr. Çağdaş Öğüç - Salgın, gözetim yöntemlerini dayatmak için bir fırsata dönüştü.....30
- Rahme Çiftçioğlu - Erdinç Gündüz: "İmkansızlıklar büyük".....34
- Simge Çerkezoğlu - Metin Ersoy: "BRT ve TAK'ın düzelmesi basınımızın düzelmesi anlamına gelir".....40
- Medya Etik Kurulu'ndan haberler.....44
- KTGB'den haberler.....46

DOSYA KONUSU: COVID-19 VE MEDYA

Sayfa:

08 - 11 - 16 - 18 - 20 - 22 - 24 - 28 - 30

► Damla SOYALP

Kıbrıs Türk medyasının Covid-19'la sınavı

Yaşam tarzımızı, alışkanlıklarımızı, kısacası hayatımızı değiştiren, yeniden dizayn eden Covid-19 ile birlikte geçen 2 yıllık bir dönemi geride bırakıyoruz...

Bilinmezliklerle başlayan bu serüvenin her alanda bize öğrettikleriyle yeni normale alışma çabalarımız da hâlâ devam ediyor.

Covid-19 ile geçen bu 2 yıllık dönemde Kıbrıs Türk basını ciddi bir sınav verdi. Özellikle sürecin o bilinmezliklerle dolu ilk başlarında ülkede karar vericilerin bile ne yapmak gerektiği noktasında panik yaşadığı, sürekli yalpaladığı dönemde Kıbrıs Türk basını halkı bilgilendirme göreviyle soğukkanlı ve hızlı hareket edebildi. Hatta karar alma aşamalarında yönlendirici de olabildi. Kıbrıs Türk medyası halkın nazarında güven tazeledi.

Öte yandan az sayıda istisnalar hariç, bilimin ışığında yayınlar yaparak koronavirüse karşı hem ülkemizdeki hem dünyadaki uzmanların ve sağlık otoritelerinin sesi olan Kıbrıs Türk medyası, özellikle 2021 yılında ağır ekonomik sonuçlarıyla da mücadele edilen pandemide mali açıdan darbe aldı.

Ülke kapanırken, herkes evlerinde korunurken halkın doğru bilgi almasını sağlama görevini en iyi şekilde yerine getirmeye çalışan Kıbrıs Türk basını, "açık ama kapalı" sektör olarak ekonomik açıdan zor günler geçirdi, geçirmeye de devam ediyor.

Kıbrıs Türk basınında gerek ekonomik çıkmaz gerekse Covid-19'un hızlandığı bir diğer önemli süreç de dijitalleşme oldu... Bir dönem sayıları 23'e kadar yükselen basılı gazetelerin önemli bir bölümü bu dönemde dijitalleşmeyi seçerek yoluna devam etti, küçük bir kısmı ise tüm maddi zorluklara rağmen baskıya girmeye devam ediyor.

İşte bu ortamda son sayısını Aralık 2019'da, ülkemizde henüz Covid-19 ile tanışmadığımız günlerde yayımladığımız "MEDYA" dergimizin, ancak 2 yıl sonra hayat bulabilen yeni sayısının temasının farklı olması beklenemezdi... Elinizde tuttuğunuz "Covid-19 ve Medya" temalı "MEDYA" dergisinin 18'inci sayısını yayımlayabilmenin mutluluğunu yaşıyoruz.

Tüm dünyada basının çok zorlu bir sınav verdiği Covid-19 sürecini medya açısından değerlendirdiğimiz bu sayıda Kıbrıs Türk basınında yaşanan değişimi de bir nevi kayıt altına almış olduk.

Süreci sadece Kıbrıs Türk basını açısından değil, Güney Kıbrıs, Türkiye ve Avrupa'da nasıl yaşandığına dair de ele aldık; akademik açıdan da inceledik.

Dosya konusu dışında MEDYA'nın klasikleşmiş sayfalarında da birbirinden değerli yazıları yine sizlerle buluşturduk...

O zaman haydi sayfaları çevirin...

İyi okumalar...

► Emin AKKOR
KTGB Başkanı

Pandemi, medyadaki dönüşümü tetikledi

Covid -19 salgınıyla oluşan pandemi ortamı, Kıbrıs Türk medyasını iki yönden etkiledi ve etkilemeyi sürdürüyor. Biri olumsuz, diğeri ise iletişim teknolojilerindeki yenilikleri kavrayabilenler için olumlu...

Tüm sektörler gibi medyamız da mali açıdan ciddi sarsıntı yaşıyor. Pandemi dönemi bu gidişata büyük bir darbe vurmuş ve geleneksel medyanın küçülmesine yol açmıştır.

Pandemi koşulları teknolojiyle birlikte medyada dönüşümün de tetikçisi olmuştur. Teknolojik yeniliklere göre yayıncılığını kurgulayanlar pandemi döneminde öne çıkmayı başarabilmiştir.

Pandeminin olumsuz etkisi üzerinde duracak olursak; gazetelerin, tiraj ve reklam, televizyon, radyo ve internet gazetelerinin de sadece reklamla giderlerini karşılamaya derdi bu dönemde daha da artmıştır.

Gazetecilerin hayat pahalılığı karşısında zaten az olan maaşları, pandemi ve ardından gelen devalüasyon düzeyindeki krizle daha da erirken, yaşam koşullarının zorluğu daha acı verir hale gelmiştir.

Medyanın en önemi sorunu olan gelirlerin düşmesi, pandemi döneminde daha acımasız hal alırken, medya organlarının küçülmesine, hatta çok sayıda gazetenin kapanma dönemlerinden sonra yazılı baskıya geçemediğine tanıklık ettik.

Gazetelerin bazılarının yazılı baskıya geçememesinde baskı maliyetlerinin yüksekliği, tirajın daha da düşmesi ve reklam gelirlerinin giderleri karşılamaya yetersiz kalması yatmaktadır. İşletme mantığıyla doğru hareket yapan bu gazeteler, dijital yayıncılıkta hayatlarını devam ettirmeyi seçmişlerdir.

Pandemideki ilk kapanma, medyanın dönüşümünde tetikleyici bir süreç de başlatmıştır. Sosyal medyanın önemini kavramayan çok sayıda kişinin o dönemde

kendi sayfalarını açarak gündemi bu mecradan takip etmeye başladıklarına tanık olduk.

Dijital yayıncılık herkesin hayatına girerken Covid-19 ile ilgili tüm gelişmeler, an ve an internet gazeteleri, WEB TV'ler ve medya organlarının sosyal medya sayfalarından takip ediliyordu.

Bu süreçte yeni duruma kendini adapte eden medya organları pandeminin ekonomik darbesinden daha az etkilenmiştir.

Bireylerin bile topluma bilgi vermek için misyon üstlendiği ve fenomenliğe soyunanların çoğaldığı bu dönem bize göstermiştir ki; yeni medyanın yarattığı imkanların gazeteciler tarafından değerlendirilmediği ortamda o boşluklar başkaları tarafından doldurulmaya çalışılacaktır.

Böyle bir durum yaygınlaşırsa, doğru haber alma ve özellikle etik değerlere hassasiyet gösteren gazetecilik anlayışımız yıpranacak ve mesleğimize karşı olan saygı erozyona uğrayacaktır.

Yeni medyanın yarattığı imkanlara adapte olmakta geciken medya organları zamanla tarih sayfalarında yerini almaya mahkumdur. Son iki yılda yaşadıklarımız bizi bu öngörüye götürmektedir.

Teknoloji her geçen gün daha da hızlı gelişirken, sektörler yeni koşullara adapte olmadan yeniliklerin devamının geldiği bir süreci yaşıyoruz. Yeni koşul ve imkanları mesleğimize adapte edemediğimiz ölçüde sonraki yeniliklerin tamamen uzağında kalacağız.

Bugün halen bazı medya organlarının yeni medya imkanlarının önemini kavrayamadığı için toplum tarafından takip edilme oranlarının düştüğünü görebiliyoruz.

Gündemi belirlemenin artık yeni medyasız olamayacağı anlaşılmalı ve gazeteciliğin, yeni medyanın etkin kullanımını ve yeniliklere adapte olunabildiği ölçüde var olabileceğimizi kavramalıyız.

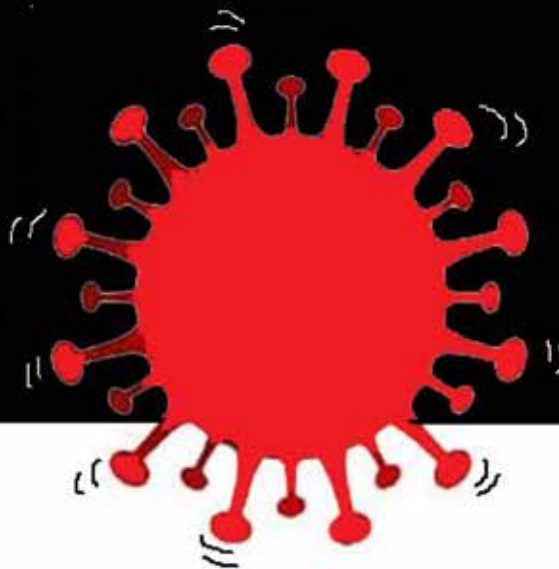

COVID-19 / CYPRUS

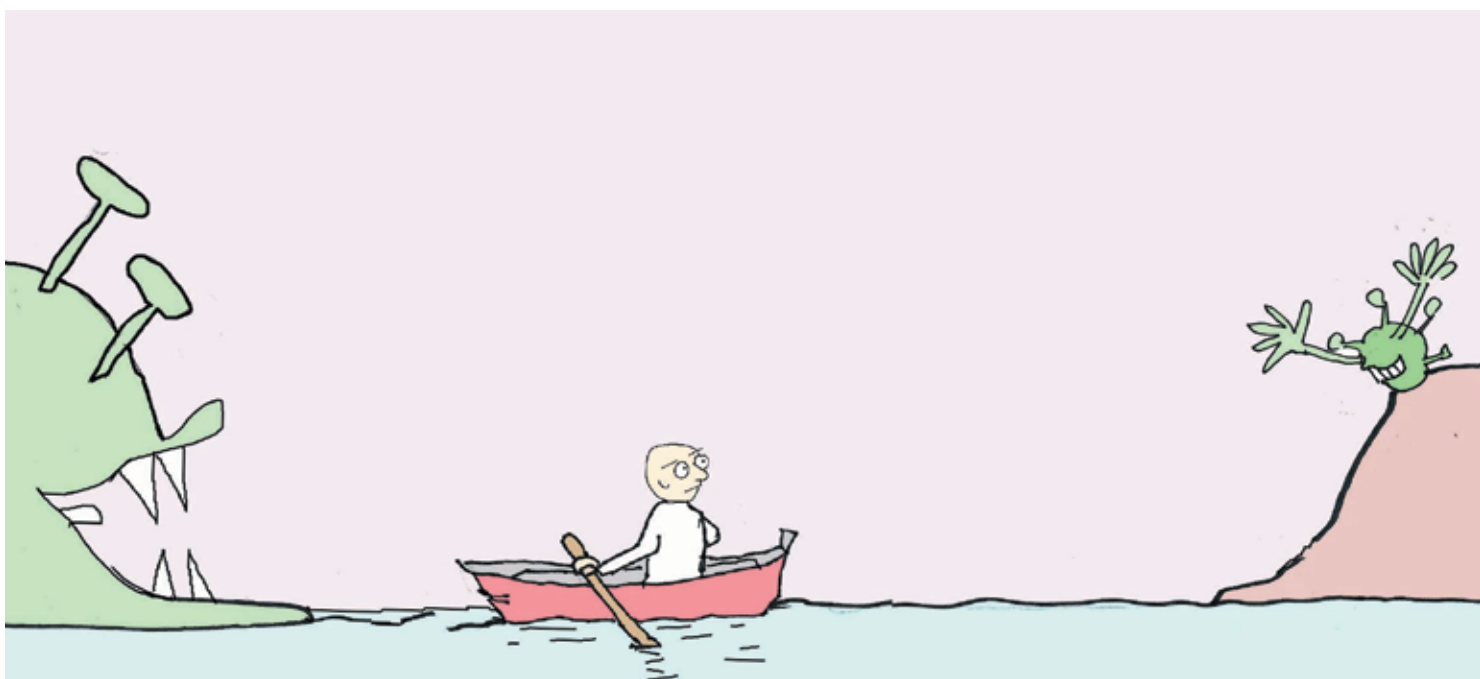
YANNI

ALI

C.Tunceri
10-4-2020

Dolgun
Dolgun Dalgıçođlu

▶ Ali BATURAY
Haber Kıbrıs

Covid-19 döneminde Kıbrıs Türk medyasında değişenler ve değişmeyenler

Covid-19 salgını, dijital medyanın yükselişine, geleneksel medyanın ise daha da sorunlara gömülmesine neden oldu. Pandemi öncesi de son yıllarda geleneksel medya dijital medyaya rekabet etmekte sorun yaşıyor, süratli tiraj kaybı endişe yaratıyordu ancak Kuzey Kıbrıs'ta halen dijital medyaya mesafeli duran gazete patronları ve gazeteciler vardı. Tüm dünya dijital medyaya kayarken, geleneksel kâğıda basılı gazeteler dijital ortama geçerken, ülkemizde tam tersi çok sayıda kâğıda basılı gazete çıkmaktaydı.

Kâğıda basılı gazetelerin sayısı bir ara 23'e kadar yükselmişti. Covid-19 salgını başladığında kâğıda basılı gazetelerin sayısı 19'du. Sayıları fazla olan gazetelerin tirajları genel olarak iyi değildir, adeta geçmişlerini aramaktadırlar, aralarında günlük 100 adet, 60 adet, 40 adet satan gazeteler bile vardır.

Gazeteler pandemi baş göstermeden önce de kaos içerisindeydi, süratle tirajları düşüyordu. Az sayıda kurumsallaşmış olanların dışında kalan kâğıda basılı gazeteler için Covid-19 salgını tam bir kâbusa dönüştü.

Salgın başladığında sayısı 19 olan kâğıda basılı gazeteler, kapalı dönemde krize girmiş, baskılarını durdurmuş, 7 gazeteye kadar düşmüştü. Hayatına devam eden gazetelerden ikisinin cumartesi- pazar çıkmadığını da düşünürsek, aslında sürekli yayımını sürdüren 5 kâğıda basılı gazete kalmıştı.

Neden böyle olmuştu? Çünkü insanlar hiç bilmedikleri bir hastalıkla karşı karşıyaydı ve evlerine kapanmıştı, en çok uğradığı yer olan markete bile seyrek gider olmuştu... Evlerine kapanan insanlar dijital medyaya daha bir sarılır hale geldi, hatta dijital medyaya mesafeli duran, telefona, tablete, bilgisayara bakmaz olan kişiler bile evinde kapalıyken

ve anbean bilgi almak isterken dijital medyaya kaydı. Hatta bizi arayıp, "Sizi izleyebilmek için tablet satın aldım" diyenler oldu.

Bu süre içerisinde dijital medya ciddi bir izleyici kitlesine sahip oldu. İnsanlar görünmez tehlike Covid-19'la mücadele ederken ve büyük endişe taşıyorken, her an neler oluyor, yetkililer ne söyleyecek, uzmanlar ne gibi bilgiler verecek diye sürekli olarak telefonlarına gelecek mesajla WEB TV'lerin canlı yayınlarını ya da haber sitelerinde yer alan haberleri takip etmeye başlamıştı.

Evde kapalı olduğu için insanlar erken uyumuyor, sabahın geç saatlerine kadar oturuyor, dijital medyada anında her şeyi telefonda, tabletinde, bilgisayarında takip ediyordu. Ertesi gün bu kişiler arasından kâğıda basılı gazetelere meraklı olanlar, eski alışkanlığı nedeniyle bayii gidenler, kendini gazete standının önüne bulanlar vardı tabii ki... Ancak bu kişiler stanttaki gazetelerin ön sayfalarındaki haberlere baktığında, aslında o haberlerin tüketilmiş haberler olduğunu görüyor ve gazete satın almaktan vazgeçiyordu.

Bu, aslında pandemi öncesi de tartışılan bir konuydu. Dijital medyaya mücadele edebilmek için geleneksel kâğıda basılı gazetenin farklı içerikler yaratması, orijinal araştırmacı gazetecilik ürünü haberlere ağırlık vermesi gerektiği, hatta bu orijinal haberlerin bile onlar için yetmeyeceği tartışılıyordu. Kâğıda basılı gazetelerin sahipleri ve yöneticileri, daha kendi web sayfalarında bile kendi haberlerini paylaşmadan onu ilginç bulan dijital medya organlarının bir şekilde iktibas ettiğini, kullandığını (ya da çaldığını) görüyor ve bunu nasıl engelleyeceğinin yollarını arıyordu.

Geleneksel medya ile yeni medyayı nasıl harmanlayabileceğini, ikisini aynı platform altına nasıl sunabileceğini,

Az sayıda kurumsallaşmış olanların dışında kalan kâğıda basılı gazeteler için Covid-19 salgını tam bir kâbusa dönüştü. ... Evlerine kapanan insanlar dijital medyaya daha bir sarılır hale geldi.

yenile eskinin nasıl adapte olup birbirini taşıyabileceğini hiç düşünmeyen (ya da maddi yetersizlikler nedeniyle o imkanlara ulaşamayan) kâğıda basılı geleneksel gazetelerin sahipleri ve yöneticileri, pandemide kendilerini daha büyük bir kaos içerisinde buldu.

Ben 30 yıl boyunca geleneksel medyada çalışmış, yaklaşık iki yıl önce de dijital medyaya transfer olan birisi olarak, halen gazete satın almayı seviyorum ama bayiye gittiğim ve stanttaki gazetelere baktığım zaman görüyorum ki manşetindeki, ön sayfasındaki haberlerin neredeyse tümü tüketilmiş, bir gün önce dijital medyada kullanılmış... Yani büyük oranda (ve aslında gazetecilik olarak gündemin de dayatmasıyla mecburen) eskimiş haberlerle gazete çıkarıyorlar. Bir okuyucu olarak, "Bu gazeteyi neden satın alayım ki?" diyorum kendi kendime? Eski haberleri okumak için gazete satın almayı kim ister ki? Dijital çağda kâğıda basılı gazeteler, böyle bir açmazla karşı karşıya kalmıştır.

Pandemi dönemi dijital medya ise bir yükseliş içerisine girdi. Hiçbir ücret ödemeden anında habere ulaşmak, hem de çok geniş bir havuzdan faydalanarak bunu yapmak insanlara daha cazip geldi. Pandemi, birçok insanı geri dönüşü olmayan yeni bir boyuta sürüklemiştir. Salgınla birlikte insanlar kâğıda basılı gazetelerden daha da uzaklaştı ve tirajlar daha da düştü. Ülkede salgından dolayı kapalı olunan dönemde gazeteler satılmayınca, beraberinde başta maddi zorluk olmak üzere birçok sıkıntı yaşayınca, birçok gazete baskılarını durdurmak zorunda kaldı.

Kapanma dönemi geçtikten iki ay sonra kâğıda basılı gazetelerin sayısı 15'e çıktı, bunların 9'u cumartesi- pazar çıkmayan gazetelerdi. Tabii bu geri dönüşte, o dönem yakında cumhurbaşkanlığı seçiminin olmasının ve seçim reklam pastasından pay almak isteğinin rolü büyüktü. Gazete sahipleri, seçim reklamlarından pay alırsa ve seçim sonrası da belli kesimlerin haberlerini yaparak yine para kazanırsa hayatını biraz daha sürdüreceğini düşünmüştür.

Bu dönemde medyada tuhaf bir durum daha ortaya çıkmıştır. Yalnızca ön sayfası olan, gerisi olmayan gazeteler. Tabii buna gazete denebilirse... "Tek ön sayfa", belki de dünyada örneği olmayan bir yöntem. Bakın "yöntem" diyorum, "gazetecilik" diyemiyorum. Dijital gazetelerin ön sayfa yapması bir dönem Türkiye'de birkaç kez denendi ama arkası gelmedi. Evet, KKTC'de de bazı dijital gazeteler tek ön sayfa yapıyor ama dijital gazete olmayan, web sayfası bulunmayan "ön sayfalar" da var. Facebook üzerinden dağıtımı yapılan ve belli amaçlar güden, bir şirketin ya da siyasi partinin adeta reklamını yapan ön sayfalar var. Tuhaf olan

ise bazı televizyon kanallarının, bu ön sayfaları gazete kabul ederek, sabah programlarında programcılara okutması. Yalnızca bir ön sayfayı, bin bir emekle hazırlanan gerçek gazeteyle bir tutmak büyük haksızlıktır diye düşünüyorum.

Pandemi dönemi, televizyonculuk açısından da ciddi değişimleri işaret ediyordu. Televizyonlar geçmişte yalnızca yurt dışından kişileri uzaktan görüntülü bağlayıp programlar yapmaktaydı. Şartlar televizyoncuları yurt içinde kişilerle de uzaktan yayın yapmaya yöneltti, geçmişte telefon bağlantıları yapıyorlardı, şimdi ise artık bu bağlantılar görüntülü de yapılmaktadır. Televizyoncular, yurt içinden de çeşitli seçeneklerle uzaktan yayın yapabileceklerini keşfettiler. Ancak karşılığında başka bir engel çıktı. Ülkede internetin kötü olması, bu bağlantıları zorlaştırıyor, kopmalar, donmalar nedeniyle, zaman ilerledikçe yine birçok kurum uzaktan görüntülü yayın yapmayı terk etti, mecbur kalmadıkça yapılmıyor. Çünkü kaliteli bir yayın sunulmuyor.

Birçok gazeteci ve kurum yöneticisi, iş yerine gitmeden, evlerinden bile gazetecilik yapabileceklerini deneyimlediler. Elbette gazeteci olay yerine gitmelidir ve pandemi döneminde birçok arkadaşımız kendini riske atarak, olay yerlerine koştu, görev yaptı ama bütün bir ekibin binada olmasına gerek olmadığı görüldü. Hatta kendi kurumumuzda evden çalışmanın daha verimli olduğunu deneyimledik, her an herkesin tetikte olduğunu, "Ben evime gittim mesai bitti" kavramının da ortadan kalktığını gördük. Bu, bir anlamda pandemi döneminin bizim için olumlu taraflarından birisiydi.

Dijital medyaya, bu ilginin görünür hale gelmesi, hızla yeni haber sitelerinin ve yeni WEB TV'lerinin doğmasına ve bu alanda bir enflasyona neden olmuştur. Medyada haber sitesi ve WEB TV şişkinliğinin, gereğinden fazla olmasının da pek faydalı bir şey olmadığı görülmüştür, bu kez de kalite düşmüştür.

Son tahlilde söylemek gerekir ki; gelenekselle dijitali, geçmişle geleceği, içinde bulunduğumuz teknolojiyi harmanlayabilmeliyiz. Nasıl yapacağımızı kafamızda netleştiremedik, geleneksel düşünüp dijital içinde yol bulmaya çalışıyoruz ki bu doğru bir yol değildir. Genelde kafa olarak değişime hazır hale gelmeliyiz. Pandemi dönemi bize hem geçmiş hem de gelecek için önemli dersler vermiştir. Bazı kâğıda basılı geleneksel gazeteler miadını ağır ağır dolduracakken pandemi süreci onları bir anda bitiş noktasına götürmüştür. Bu zorlu süreç, bazı geleneksel medya sahiplerine ve yöneticilerine de geleceğin medyasının nasıl olacağını göstermiştir ama daha yapacak çok iş vardır.

Bu dönemde medyada tuhaf bir durum daha ortaya çıkmıştır. Yalnızca ön sayfası olan, gerisi olmayan gazeteler. Tabii buna gazete denebilirse...

Mustafa BAFLI
Kıbrıs Postası Muhabiri

Genç gazeteciler, pandemide gazetecilik deneyimlerini MEDYA'ya anlattı

“Sevdiklerimizi görmemek uğruna toplumsal görevimizi yaptık”

Çin'in Wuhan kentinde 2019'un sonlarında ortaya çıkan ve dünyaya yayılan Covid-19, Dünya Sağlık Örgütü'nün “pandemi” ilanı sonrası evrensel bir hastalığa dönüştü. Kıbrıs'ta da belirlenen ilk vakalarla birlikte hastalığa karşı sıkı önlemler alındı. Süreç içinde yayılmayı durdurmak için evlerimize kapatıldığımız da oldu, açılıp sıkı tedbirlerle karşılaştığımız da...

Kıbrıs Türk basını ise tüm bu süreçlerde kamuyu bilgilendirmek için görevinin başında oldu. Özellikle muhabirler bir yandan sokakta haber peşindeyken diğer yandan kendini ve ailesini korumaya çalıştı.

Pandeminin bilinmezliklerle dolu o ilk döneminde sokakta olan, her bir bilgiyi en hızlı ve en doğru şekilde kamuya aktaran genç gazeteciler yaşadıkları deneyimi “Medya”ya anlattı.

Genç gazeteciler bu dönemde önlemler alarak çalıştıklarını, “korku” ve “tedirginlik” hissini yoğun bir şekilde yaşamalarına rağmen görevlerini layıkıyla yerine getirmenin hazzını hissettiklerini dile getirdi.

Ahmet Uçar
Kıbrıs Gazetesi Muhabiri

“Koku duyum henüz gelmedi”

Pandemi süreci; benim için gazeteciliğin, haber verme ve alma özgürlüğünün ne kadar önemli olduğunu derinden hissettiğim bir dönem oldu. İlk vakaların çıktığı günlerde herkes gibi benim de kafamda Çin'de hayatını kaybeden, ortalığı yer-

le bir eden görüntüler canlanmıştı. Bir yanım hastalanma korkusunu yaşarken, diğer yanım toplumu ilgilendiren en önemli konuyu haberleştirme heyecanı ile doluydu. Halk, nasıl yaşayacağını, gece ne olacağını, sağlığını nasıl koruyabileceğini, ne zaman sokağa çıkabileceğini hep haberler sayesinde öğreniyordu. Bunlar pandemi sürecinde gazeteciliğin iyi yanları olarak görülebilir ama bir de diğer yanlar var.

Pandemi süreciyle birlikte gazetecilik, hissettiğim kadarıyla Covid- 19'a endekslili bir şekilde yürümeye başladı. Hangi habere baksanız ya da ne zaman özel bir haber yapacak olsanız gündemde yerini koruyan koronavirüsten yola çıkmanız lazımdı. Çünkü halk bunu merak ediyordu. Koronavirüsle yaşamaya alıştıktan sonraysa yaşanan ra-

hatlama bir masalın “Bir varmış bir yokmuş” giriş cümlesi gibiydi. Koronavirüs vardı ama toplum tarafından artık eskisi kadar umursanmıyordu. Artık maskeler düşmüş, eldivenler raflarda kalmış, dezenfektanlar sadece büyük işletmelerinin kapısında durur hale gelmişti. İşte tam bu noktada haber yapmak için gerek pazara, gerek dairelere, gerek etkinliklere, gerek mahkeme salonuna, gerekse de kalabalık bir ortamın içerisine girmek yolun başında bir muhabir olduğum için heyecan verse de öte yandan endişe yaratıyordu. Çift maskeyle, dezenfektanla, zaman zaman da umursamaz dolaşıyordum. Ama pandemi sürecinde bir gazeteci olarak yaşadığım en büyük tedirginlik vatandaş/esnaf röportajları sırasında gerçekleşiyordu. Uzakta durup, temas kurmamak gerekiyordu çünkü. İnsan kaçtığına yakalanıyordu nasıl olsa, şu an da etkisini gösteren Covid- 19'a 5 Ekim 2021'de ben de yakalandım. Koku kaybı olmasa ve biri neyin var diye sorsa “gribim” derdim ama daha ağır ve daha önce deneyimmediğim bir süreçti bu. Öyle ki koku duyum henüz gelmiş değil.

Özetleyecek olursam pandemi sürecinin başından itibaren bir muhabir olarak çalışmak hem heyecanlı, hem tarihi, hem de ürkütücüydü ama verdiği emeklerin halk tarafından takdir edilmesi ve gazetede haberinin yayımlandığını görmek bu süreçte en motive edici unsurdu.

Cemre Peral Yaniker
TAK Muhabiri

Medya sektörüne pandemi döneminde giriş yapmak: Hem şans hem şansızlık

“Pandemi döneminde gazeteci olmak nasıl?” sorusuna muhakkak herkes pandemi öncesi iş hayatlarını kıyaslayarak cevap verir. Ancak ben bunu yapamam çünkü benim pandemi öncesinde hiç gazetecilik deneyimim olmadı. 2020 yılında doğanlara pandemi bebekleri derler ya, küçücük bebekler maskeli insan görmeyi yadırgamazlar. Ben de onlar gibiyim, vaka haberleri içerisinde doğan bir gazeteciyim. Belki de meslek hayatımda yaptığım ilk haberlerden biri Covid-19 ile alakalı. Ve sanırım o günden beri “Covid-19” kelimesini yazmadığım tek bir gün bile geçmedi.

Şaşırtıcı gelecektir ama bu durum beni mutlu ediyor. Her ne kadar tüm dünya olarak çok büyük bir kriz yaşıyor olsak da, bir gazeteci olarak bu süreci gözlemleyebilmek, uzmanlara doğrudan erişebilmek, edindiğiniz bilgileri paylaşabilmek bence büyük bir ayrıcalık. Toplumun sürekli haber beklediği bir konuda da bilgi verici konumda olmak, insanı “ faydalı” hissettiriyor, bu sürece katkıda bulunduğunuza inanıyorsunuz.

Ve çok zaman sonra, umarım pandeminin olmadığı bir gelecekte, çocuklarıma, torunlarıma “2020’lerde ben gazeteciydim. Pandemiye dair haberler yapıyordum” demek istiyorum. Çünkü dünya tarihi için de önemli bir dönem bu ve biz gazeteciler olarak belgeleriyle, fotoğraflarıyla en önemli tanıklardan biriyiz.

Ben Aralık 2020’de mesleğe başladım. Tam olarak 1 yıl oldu. Kendimi şanslı saydığım bir diğer konu ise, böyle bir dönemde iş bulabilen ender insanlardan biri olabilmek. Pandeminin etkisiyle, medya sektörü dahil tüm sektörler küçülme yaşıyor. İşletmeler kapanıyor. Birçok medya kuruluşu, tecrübeli çalışanlarını bile bu sürede işten çıkarmak durumunda kaldı. Ve düşünsenize, ben iş bulmakla kalmadım, gazetecilik gibi çok da zevk veren bir meslek edinmiş oldum.

Pandemi, mesleği öğrenişimde de işime yaradı. Vakaların artmasıyla birçok organizasyon iptal oldu, normalde yerinde takip edilmesi gereken haberler yazılı

olarak gelmeye başladı, siyasilerin kabulleri azaldı. Çoğu haberi bilgisayarda takip edebilmemiz ve haber yoğunluğunun azalması, benim çok daha yavaş bir tempoda işi kavramamı sağladı, ilk haberimi kovalamaya dışarıya çıkmadan önce, ofis içerisinde kendimi geliştirme imkanı buldum.

Gelelim, pandeminin gerçek yüzüne. Korku... Endişe... Bugün yine birini kaybettik haberleri. Mesleğin doğası gereği dışarıda olmak zorundasınız. Ülke tam kapanmaya gittiği günlerde bile basın çalışanları dışarıdaydı; haber verme yükümlülükleri vardı. Ve biz de muhabirler olarak, nerede olursa olsun haberi takip etmek durumunda kaldık. Bu hem kendi sağlığını, hem de çevrenizdeki insanların sağlığı için çok riskli bir durum olmakla birlikte, psikolojinizi de olumsuz etkiliyor.

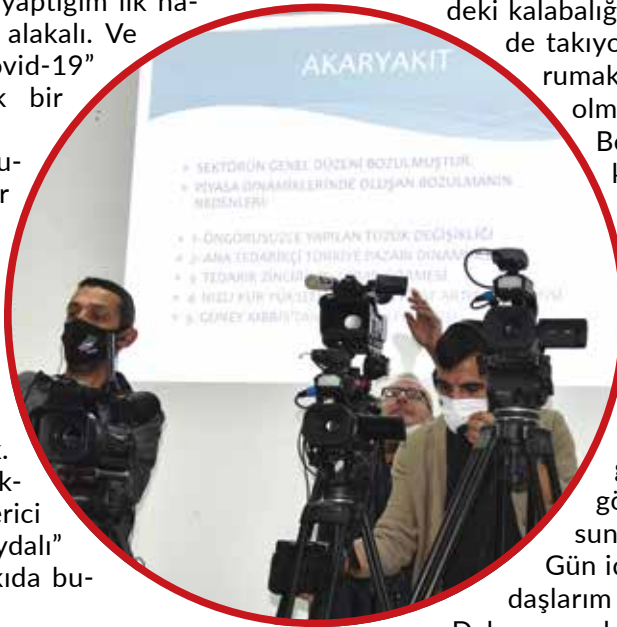
Bir maske takıp yola çıkıyorsunuz, sonra olay yerindeki kalabalığı görüyorsunuz, ikinci maskeyi de takıyorsunuz. Sosyal mesafenizi korumak istesenez de bunun mümkün olmadığını fark ediyorsunuz.

Benim bu dönemde en fazla sıkıntı yaşadığım konulardan biri de kapalı ortamda düzenlenen etkinlikler oldu. Halen bu tür etkinlikler ısrarla yapılıyor. Küçük bir oda içerisinde, onlarca insanı bir arada görünce içinizden geri dönmek geliyor ancak diğer yandan mesleğiniz, haber yapma isteğiniz ağır basıyor. Ve tüm riski göze alıp etkinliği takip ediyorsunuz.

Gün içerisinde, benim gibi ofis arkadaşlarım da benzer etkinliklere katılıyor.

Daha sonra küçük odamıza geri dönüyoruz; getirdiğimiz risklerle beraber topladığımız haberleri yazıyoruz. Gerekli kişisel tedbirleri aldığımız konusunda birbirimize güvenmek dışında başka bir çaremiz yok.

Pandemi döneminde gazeteci olmak akşamüzeri Sağlık Bakanlığı’ndan gelen vaka sayılarını ilk öğrenenlerden olmak, onları kendince değerlendirmek. “Bugün yine Covid-19 kaynaklı ölüm oldu” yazmak. Belki bir tane olsun “umut verici” haber yapabilmek. Sürekli olarak sağlık çalışanlarını arayıp “bugün bize vereceğiniz güzel bir haber yok mu” diye sormak. En azından mesleğine değer veren gazeteciler olarak, sosyal medyadaki Covid-19’a dair yanlış bilgilerin doğrularını verebilmek... Tüm risklere rağmen çiftler maskenizi takıp haberinizi yerinde izlemek... Belki de yayınladığınız bir haber ile insanları geleceğe dair biraz umutlandırmak... Belki de bir uyarı ile birilerinin hayatını kurtarmak.

**Bahar Sancar -
Gündem Kıbrıs
Muhabiri/Program
Yapımcısı**

“Sevdiklerimizi görmemek uğruna toplumsal görevimizi yerine getirdik”

Yaklaşık iki yıldır hayatımızda olan koronavirüs tüm

alışkanlıklarımızı neredeyse baştan aşağı değiştirdi. İnsanlarla birebir temas içerisinde bulunan bu meslekte virüs ilk adaya geldiği zaman herkes gibi bizler de panikledik, korktuk ve endişelendik. Ancak şu bir gerçek ki insanların en çok doğru bilgiye ve haberlere ihtiyacı olan bir döneme de girildi. Herkes evlerine kapandığında bizler, ailemizi ve sevdiklerimizi görmemek uğruna toplumsal görevimizi yerine getirebilmek için dışarıydık. Mesleki olarak baktığımızda da zaten dijitalleşmekte olan gazetecilik çok daha hızlı bir değişim içine girdi ve bu süreç daha kısa sürede gerçekleşmiş oldu. Bugün gelinen noktada bunun etkilerini ve yaşanan değişimi çok ciddi bir şekilde görebiliyoruz.

Önümüzdeki 1-2 yıl daha bu şekilde kurallarla yaşamaya devam etmek zorunda olduğumuz görünüyor. Her ne kadar özel sektör çalışanları olsak da yerine getirdiğimiz bu kamu görevinin bilinciyle pandeminin en başından bu yana tüm basın çalışanlarının emeklerini ve çabalarını bir vatandaş olarak takdir ediyor, tüm çalışma arkadaşlarıma yerine getirdikleri bu kutsal görevlerinde başarılar diliyorum.

Bertuğ Topal - Haber Kıbrıs Yazı İşleri Müdürü

“Halkı paniğe itmeden olan biteni anlatmaya çalıştık”

Covid-19 pandemi dönemine dünyadaki her insan gibi biz de hazırlıksız yakalandık. Bir gün uyandığımızda “bize gelmez herhalde” dediğimiz durumun içerisinde bulduk kendimizi. Elbette basın çalışanı olarak bizler de yeni duruma alışmakta zorluk yaşadık.

O günleri hatırlıyorum da şimdilerde o hallerimize gülüyoruz.

Her sabah stüdyoya geldiğimizde adeta dezenfektan banyosu yapmamızdan mı, yoksa basın toplantılarında herkese virüslü gibi davranmamızdan mı bahsedeyim? Günü geldi 7 gün Hüseyin Ekmekçi ile yayın yaptık; halkı paniğe itmeden olan biteni anlatmaya çalıştık. Zorlu ama insanların sizden haber beklediğini bildiğinizde o zoru hissetmiyorsunuz.

Elbette dışarıda çalışan basın mensupları bu süreçte çok zorluk yaşadı. Ülkede pandemi vardı ama yüzlerce kişi eylemlerde toplanıyor ve basın çalışanı olarak bizler o haberleri izlemek durumunda kalıyorduk.

İlk dönemlerde basın çalışanlarına aşılama tanınan öncelik bizi bir nebze de olsa korunaklı hissettirdi. Zorlukların yanında bu iyilikten de bahsetmekte yarar var diye düşünüyorum.

Aslında virüs halen korkutucu boyutunu koruyor hatta ilk zamanlara göre daha bulaştırıcı bir şekilde hayatımızda. Ancak insanoğlu bir süre sonra her şeyi normalleştirdiği gibi bunu da normal gibi algılıyoruz şu an. Basın için zor dönemler devam ediyor. Kış aylarının gelmesi ile tanımadığınız birçok insanla kapalı ortamda işinizi yapmak zorundasınız.

Basın çalışanlarının da diğer tüm vatandaşlar kadar bu süreçte zoru yaşadığını düşünüyorum. Herkes için zor ve riskli bir süreç ve bu sürecin atlatılması, en azından minimum seviyeye çekilmesi de yine bizim elimizde. Umarım en kısa sürede eski normalimize döneriz.

Hüseyin Özbarışçı - Yenidüzen Gazetesi Muhabiri

“Arkadaşlarımızı kendimizden çok düşündük”

“Covid-19 salgını yaklaşık iki yıldır hayatımızda ve uzunca bir süre daha hayatımızda kalmaya devam edecek. Bu süreç içerisinde basın mensupları olarak hep çalıştık, hep sahada olduk.

Görevimizi yaparken, başta ailemiz olmak üzere, yakın-

larımızı ya da arkadaşlarımızı kendimizden çok düşündük ve o doğrultuda hareket ettik. “Elzem meslek grubu” olduğumuz için Sağlık Bakanlığı’nın bize tanıdığı aşı olduğundan yararlandık ve şu ana kadar 3 doz aşımızı yaptık. Bunun yanında her hafta düzenli olarak testlerimizi yapıyoruz, en küçük bir belirtide ne kendi hayatımızı, ne de sevdiğimizimizin hayatını tehlikeye atıyoruz.

Bu süreçte dijital ortama kaydı diyebiliriz. Artık dışarıda olan haberlerimizi daha kısa süreli olacak şekilde ve tüm kurallara uymak kaydıyla gidip yapıyoruz. İçinde bulunduğumuz teknoloji çağından da bolca yararlanarak, bu dönemi en sağlıklı bir şekilde atlattığımıza çalışmaya devam edeceğiz.

Doğan Samer - Kıbrıs Gazetesi Muhabiri

“Korku ve tedirginlik içinde çalışmaya devam ettik”

Covid-19’un dünyaya yayılmaya başlamasıyla birlikte oluşan panik, ülkemizde ilk vakanın görülmesiyle birlikte arttı ve yanında kaosu da getirdi. Özellikle pandeminin ilk döneminde Çin’de çekilen ve tüm dünyaya yayılan bazı görüntülerde insanların sokak ortasında düşüp kalması

panik ve kaos düzeyinin iyice yükselmesine neden oluyordu. Kıbrıs Türk halkı da tüm dünya gibi ne ile karşı karşıya olduğunu bilmediği için korkuyor, her bir bireyde kaygı sorunları ortaya çıkıyordu.

Ülkede ilk vakanın Salamis Hotel’de konaklayan Alman turist kafesinde tespit edilmesinden kısa bir süre sonra başlayan karantina uygulaması herkesi evinde izole eder-

ken birçok sektöre de kepenk kapattı. Yüzlerce sektörün işinin durduğu, on binlerce insanın evinde karantinaya girdiği dönemde ben ve benim gibi saha muhabirleri daha fazla çalıştı. Korku ve tedirginlik içerisinde çalışmaya devam eden bizler kamunun doğru bilgilendirilmesi adına fedakarlık göstermek zorunda kaldık.

O ilk günlerde birkaç gazeteci ile birlikte Lefkoşa Dr. Burhan Nalbantoğlu Devlet Hastanesi’nde oluşturulan karantina bölümü önünde karantinaya kaldırılan kişileri fotoğraflayıp bilgi toplamak için saatlerce nöbet tutuyorduk. Hatta KKTC’de tespit edilen 2’nci vakayı da fotoğraflayan bendim. Bilinmezliklerle mücadele ettiğimiz o ilk dönemde çift maske ve eldivenler takıyorduk. Dezenfektanlar ise cebimizden hiç eksik olmazdı. Kamuyu ilgilendiren konularda haber yapmak için her türlü ortama girmekten çekinmeyen biz muhabirler için değişen şeyse uzak durmak zorunda oluşumuzdu.

Tek odak noktamız, pandemi olsa da muhabirlerin yapması gereken tek iş bu değildi. Yapılacak bir ton iş vardı. Bu dönemde iş yükümüzün de arttığını ifade edebilirim.

Afet İlban
TAK Muhabiri

“Medya ‘kapanmayan’ sektör olarak görülse de, özel sektörde gelirler azaldı”

Ülkede ilk Covid-19 vakasının görüldüğü gün yaşanan paniği herkes gibi ben ve birlikte çalıştığım meslektaşlarım da yaşadım. O dönemde çalıştığım kurumda ilk olarak çalışma saatlerimiz azaltıldı, daha sonrasında ise evden çalışma modeline geçtik. Başlarda evden çalışmak virüs kapma tedirginliğini ortadan kaldırdığı için bana iyi gelse de sonrasında sıkıcı bir hal aldı. Zorunlu olmadıkça evden çıkamamak bir yana işi de evden yapmak ve bir odada sıkışık kalmak, motivasyonu bir süre sonra düşürü-

yor. En azından bende öyle oldu... “Tebdili mekanda ferahlık vardır” derler, çok doğru bir atasözü... Kapanma süreci, bana iş ile evin ayrı olması gerektiğini gösterdi diyebilirim. Evden çalışma fikri bana göre değilmiş, anladım. Öte yandan pandemi kaynaklı ekonomik sıkıntılar sektörde etkili oldu. Aslında medya “kapanmayan” bir sektör olarak görülse de, özel sektörde gelirler azalınca bu maaşlara da yansdı. Arkadaşlarımız kesintisiz çalışsa da emeklerinin karşılığını alamadıkları zor zamanlar geçirdiler. Pandemiyle birlikte yaşamaya devam ederken, haber takibinde kurallara uyarak, riski en aza indirmeye çalışıyoruz. Ancak kış aylarına girdiğimiz bu dönemde açık hava yerine daha çok kapalı alanlarda bulunmak tedirginliğe sebep oluyor. Riski azaltmak için olabildiğince hızlı şekilde görevimizi yapıp, bulunduğumuz mekandan ayrılmaya özen gösteriyoruz. Basın mensupları olarak aşılı olmamız bizi rahatlatan bir unsur...

Sonay Orbay
BRT Spikeri

“Yoğun bir stres ve belirsizlik içerisinde çalıştık”

Covid-19, iki yıldır hayatımıza dahil olmuş durumda... İçinden geçtiğimiz bu süreç, genelde dünyada özelde ise ülkemizde büyük değişimleri beraberinde getirirken, yaşadığımız bu hayatın da aslında ne denli “önemli ve değerli” olduğunu bir kez daha anlamamıza neden oldu. Bir basın emekçisi olarak şunu ifade etmeliyim ki; Covid-19’un ülkemizde görülmesi ve hemen akabinde başlayan karantina sürecinde tüm basın çalışanları olarak yoğun bir stres ve belirsizlik içerisinde çalıştık... Evlerimizde kapalı kaldığımız tüm o süreçte “acaba ne olacak, ne olacağız” düşüncesi ile baş etmeye

çalışırken, yine aynı süreç içinde topluma Covid-19 ile ilgili haberleri eksiksiz ve doğru şekilde ulaştırabilmenin sorumluluğunu da taşıyorduk. Ancak, medya, tüm bu süreçte en etkili haber ve bilgi edinme aracı olabildiği gibi, kafaları karıştıran ve bin bir farklı yetkiliden gelen bin bir farklı açıklama yüzünden toplumu strese sürükleyen bir ortam da hazırlayabiliyor. Günümüz teknolojisinin bir getirisi olarak sosyal medyayı en azından kendimce böyle görüyorum... Basında yer alan tüm çalışanlar olarak, topluma doğru haber aktarabilmek adına edindiğimiz görevi, edinmeye çalıştığımız doğru bilgiler ile devam ettirmeye çalışırken, özellikle de sosyal medyanın neden olabileceği bu stresli ortamın toplum tarafından iyi yönetilebilmesi noktasında hatırı sayılır bir katkı koyabildiğimize inanıyorum. Medyanın, “doğru ve güvenilir” haberler ile donatıldığında kamuoyunun bilgilendirilmesinde ne kadar önemli bir rol üstlenebildiği yadsınamaz bir gerçek iken Covid-19 sürecinin de bizlere medyanın esas görevinin ne olduğunu ve medyanın nasıl kullanılması gerektiğini bir kez daha hatırlattığına inanıyorum.

Dr. Nikolaos STELYA
Kathimerini Kıbrıs, Gazete
Duvar

Kıbrıs basınının terk edilmişlik hali

Pandeminin başlangıcından itibaren Kıbrıs'ın genelinde medya kuruluşları ve basın emekçileri çok zor bir gerçeklikle karşı karşıya kaldı. 2020 Mart'ı Kıbrıs medyasını derin bir krizle, büyük zorluklarla ve yeni bir gerçeklikle yüz yüze getirdi. Adanın kuzeyinde pandemi ve ekonomik kriz nedeniyle birçok basın kuruluşu yayınlarına ara verme noktasına gelirken, Kıbrıs'ın güneyinde basın emekçilerinin maaşlarında kayda değer kesintilere gidildi. Pandeminin ilk döneminde Kıbrıs Rum medyası hükümetin verdiği mali destekle nefes almaya çalışırken, adanın kuzeyindeki meslektaşlar ne yazık ki işsizlikle ve çok zor yaşam şartlarıyla karşı karşıya kalmak durumunda kaldı.

Kıbrıs Türk medyasındaki kriz adanın kuzeyindeki sosyoekonomik krizin daha derin olması nedeniyle medya emekçilerinin gündelik yaşantısını çok boyutlu bir şekilde etkilerken, adanın genelinde gazeteciler son iki yıl boyunca "kaderine terk edilmişlik" olarak adlandırdığım bir ruh haliyle profesyonel görevlerini icra etmeye çalışıyorlar.

Yirmi ayı aşkın bir süreçte, Kıbrıslı basın emekçisi, çok sınırlı bir destekle birçok sorunun üstesinden gelip ada halkının bilgiye ve gerçeğe erişimi için mesai sarf ediyor. Sermaye sahipleriyle iktidar çevreleri genel anlamda basın emekçisinin sorunlarını görmezden gelirken ya da en iyi ihtimalle krizi fırsata çevirmeye çalışırken, adalı basın mensubu her geçen gün daha da çöken bir ruh haliyle, sınırlı bir motivasyonla ada gündemini takip etmeye çalışıyor.

Kıbrıslı basın emekçisinin "terk edilmişlik" hali kendisini sadece haber üretimi ve gelişimi safhasına yansıtıyor.

Söz konusu ruh halinin otosansür, bazı haberleri kasıtlı ya da kasıtsız atlama, iktidar ve sermaye çevreleriyle iyi ilişkiler içerisinde olmak için gayret sarf etme şeklindeki açılımları söz konusu.

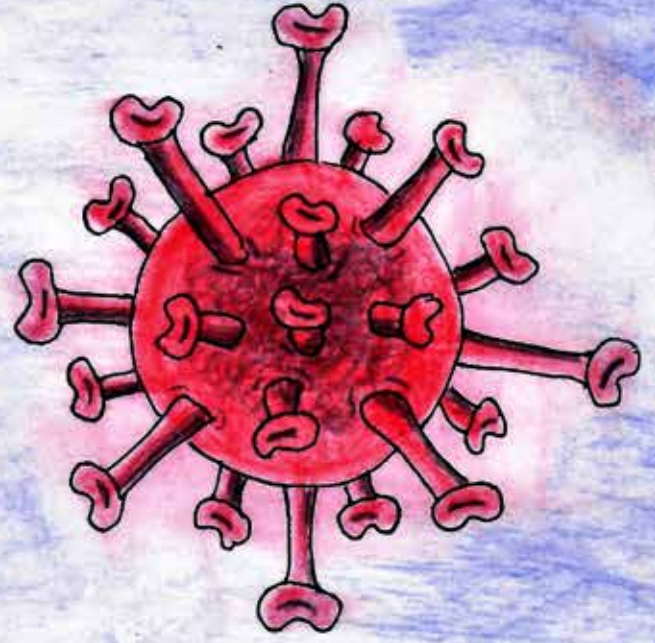
Yukarıda özetlemeye çalıştıklarımızın çerçevesinde, adamızın güneyinde basın emekçileri gerek pandemiyle gerekse de zor ekonomik şartlarla mücadele halinde ana vasıflarını yerine getirmek için yoğun mesai sarf etmeye devam ediyor.

'Zoom' ve 'skype' gibi yeni (a) normal gerçekliğin özel hayatı ihlal ettiği, sermayeyle iktidar kesimlerinin basın emekçilerinin kişisel alanlarına müdahale ettiği bir süreçte, göreceli düşük maaşlar ve uzun süreli mesailerle güneydeki meslektaşlarımız haberin peşinde koşmaya devam ediyor.

'Zoom' ve 'skype' gibi yeni (a) normal gerçekliğin özel hayatı ihlal ettiği, sermayeyle iktidar kesimlerinin basın emekçilerinin kişisel alanlarına müdahale ettiği bir süreçte, göreceli düşük maaşlar ve uzun süreli mesailerle güneydeki meslektaşlarımız haberin peşinde koşmaya devam ediyor.

Kısa yazımın başlangıcında temas ettiğimiz üzere sosyoekonomik kriz pandemi basın emekçilerini çok boyutlu sarsarken, yeni (a) normal gerçekliği fırsata çevirmeye çalışan siyaset ve sermaye çevrelerimizi de göz önünde bulundurmamak durumundayız. Bu durumun en önemli kanıtını adanın güneyinde son zamanlarda Yunanistan'ın ve yurtdışındaki önde gelen basın kuruluşlarıyla iş birliklerini geliştiren büyük Rum medya sermayesi teşkil ediyor. Kırılan emekçi maaşlarını görmezden gelenlerin şimdilerde yeni uluslararası etkinlikler düzenleme, emirlerine tabi olan medya araçlarının olanaklarını genişletme gibi iddiaları söz konusu. Böylesi bir süreçte doğal olarak ada genelinde oldukça sıkıntılı bir görüntü arz eden sendikal hareketin ve emek savunuculuğunun önemi bir kez daha kendiliğinden ortaya çıkmış oluyor.

**KIŞŞŞ BE, KIŞŞŞ
MAVRO YERİMO !...**

MKAYRA 20

Musa Kayra

Cenk MUTLUYAKALI
Yenidüzen Gazetesi Genel
Müdür ve Genel Yayın
Yönetmeni

Dilene dilene kazanacağız!

“Ülke kapandı” dediler.
Medya açık!

Çünkü biz insanlara bilgiyi, gerçeği, hayatı ulaştırıyoruz.
“Salgın” var!
Ortasındayız.

Hani yangın varsa ve biz tam içinde olmakla övünüyorsak,
malum, haberi yerinden takip ediyoruz ya...
Hem de yanmadan!
Yine öyle...
“Gazeteciyiz.”

* * *

21’inci yüzyılın gazetecilik disiplinine getirmiş olduğu yenilikler ve değişimler aslında bizim boyumuzu epeyce aşmıştı ve henüz salgın yokken dahi emekliyorduk. Tam dizlerimizin üzerine doğru güç alacak ve doğrulacaktık ki yere serildik.
- “Siz kapalı mısınız?”
- “Biz açıkken kapalıyız!”

* * *

Sosyal medya ile gazeteciliği yan yana getirenler var. En temel fark yaşamaktır! Sosyal medyada yazar, çizer, eleştirir, önerir, kutlar, ayıplar, eğlenirsiniz! Keyfiniz bilir! İster açarsınız o sayfayı, ister bakmazsınız.

Gazetecilikte keyfiniz bilmez! İşinizdir. O yazdıklarınızın, o çizdiklerinizin, o konuştuğularınızın, o araştırdıklarınızın içinde çocuğun okul taksiti vardır, evin

mutfak masrafı, telefonun ve elektriğin faturası, arabanın benzini, sırtınızdaki gömlek, ayağınızdaki ayakkabı, tatil hayali...

O yazdıklarınızın içinde kredi taksiti vardır!

“Ülke kapandı” dediler.
Medya açık!

Otuz sene oldu özelde gazetecilik yapıyorum. Hep de şunu diyorum: “Gazetecilik iliklerine kadar hissedilerek özelde yapıyor, bir rekabet mesleğidir bu, bir hastalık, aşk, mesai kavramsız bir tutku...”

* * *

“Asgari ücret” dedikleri bizim buralarda “ücret” aslında! Tek kelime yetiyor bu sektörün yetim işçisinin derdine!

“Ülke kapandı” dediler.
Medya açık!

Haber çok, okur da! İnternette yirmi dört saat yetmiyor güncellemeye! “Her yerde olmalısınız.”

İyi de... Biz parayı nereden kazanacağız? Biz gazeteyi nerede satacağız? Kimden alacağız reklamı? Hangi şirketten?

“Geleneksel” bir gazetede çalışıyorum ve doğrusu “dilene dilene kazanmaya” alışanlardanız. Okura sığındık birkaç ay! O kadar... Sonra dediler ki, sizin kendi yatırımlarınız var, kendi gelece-

ğiniz, oradan yiyebilirsiniz!

Etimizi yedik!
Budumuzu!
Kendimizi yedik!

Bir asgari ücretin yarısı kadarını lütfettiler ve kendi paramızı bize bin bir teşekkürle verdiler.

***

“Pandemi günlerinde gazetecilik” böyle oldu!
Bir de “aşı” yaptılar bize, öncelikle!
Göz haset hepimizi yedi, bitirdi.

Ne kaldı geriye?
“Özel Jet Skandalı” haberinin hazzı kaldı örneğin!

Birkaç pozitifimiz oldu, dört beş temasımız, “asgari” hayatlarımız ve uçsuz hayallerimiz...
Pandemi de bitmedi, biz de!
Daha buradayız!

Arif Albayrak 20

Sibel GÜNEŞ
Türkiye Gazeteciler Cemiyeti
(TGC) Genel Sekreteri

Türkiye’de gazetecilikte hiç bitmeyen zor zamanlar...

Türkiye’de gazetecilikte zor zamanlar hiç bitmedi. Dünya basın özgürlüğü sıralamasında son sıralarda yer alan Türkiye’de 10 yılda 11 bin 157 gazeteci işsiz kaldı. İşsizlik oranı yüzde 30'lara ulaştı. Cezaevine giren gazeteci sayısı 900'e yaklaştı. Yüzlerce gazete, dergi, TV, internet sitesi kapandı. Sendikalaşma oranı yüzde 8 ile sınırlı kaldı. Gazeteciler yoksulluk sınırından maaş almaya devam ettiler.

Pandemi, basını bu ağır süreçte hazırlıksız yakaladı. Gazetecilerin iş ve sağlık güvenliğinin sağlanmasında sorunlar yaşandı. Uzun yıllardır süren ve çözülmemiş sorunlar tırmandı. Tek tip gazeteci, tek tip habercilik anlayışı yaratma amacıyla iktidarın yarattığı ağır baskı, kağıt sıkıntısı, haber ajanslarına dayalı habercilik, ağır işsizlik sorunu, örgütsüzlük daha da görünür hale geldi. Gazete tirajlarında ciddi bir erime meydana geldi. İnternet sitelerinden haber takibi yoğunlaştı. TV ve gazetelerin, internet sitelerinin iş yapma biçimleri değişti. Gazeteciler evden çalışmaya başladılar. TV'ler dahil online görüşme seçenekleri tercih edilir hale geldi. Ancak bazı medya kuruluşları evden çalışan gazetecilerin yemek ve çalışmaya bağlı internet harcamalarını karşılamak istemediler. Dezenfektan, maske gibi basit ihtiyaçlar karşılanamadı. Gazeteciler hastane, fabrika, iş yerleri, kalabalık sokaklarda sürekli haber yaptıkları için çoğunluğu Covid 19'a yakalandılar. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti olarak biz, aşılama riskli gruplardan sonra gazetecilere de öncelik verilmesi konusunda Sağlık Bakanlığı ile görüşerek yol alınmasını sağladık. Koronavirüs salgını döneminde gazetelerin basımı, dağıtımıyla ilgili çok ciddi sorunlar yaşandı. Ekmek, su dağıtım için çalışma yapıldı ama gazeteler için bu yapılamadı.

Matbaa çalışanları da sokağa çıkma yasağı kapsamında. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti olarak biz İstanbul Valiliği'ne konuyu ileterek matbaa çalışanlarının bu kapsamın dışına çıkarılmasını, gazetelerin bakkal ve küçük marketlerde de satılmasını önerdik. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin girişimiyle matbaa çalışanları için yasak kaldırıldı, gazeteler basıldı ama dağıtımda yine sorun yaşandı. Birçok kuruluş da maliyetleri azaltmak için bu süreçte dijital yayıncılık yapmayı seçti. Dünya çapındaki bir salgın, basının da yapmadığı ev ödevlerini tekrar gündeme getirdi.

Pandemi, basını bu ağır süreçte hazırlıksız yakaladı. Gazetecilerin iş ve sağlık güvenliğinin sağlanmasında sorunlar yaşandı. ...İktidara yakın medya bu süreçten daha az etkilendi. Reklam gelirleri devam etti. Bağımsız medya kuruluşları daha çok takip edilse de reklam gelirleri azaldı.

Reklam gelirleri azaldı. İşten atılan birçok meslektaşımız oldu. Bu salgından sonra telifle evden gazeteci çalıştırma eğilimi arttı. Devletin medya kuruluşlarına desteği, kısa çalışma ödeneği gibi seçenekler medya için yeterli olmadı. İktidara yakın medya bu süreçten daha az etkilendi. Reklam gelirleri devam etti. Bağımsız medya kuruluşları daha çok takip edilse de reklam gelirleri azaldı.

Pandemi döneminde salgının bilinmeyenlerine bağlı birçok etik sorun yaşandı. Türkiye medyası bu salgına, birçok medya kuruluşunda artık sağlık muhabiri istihdam edilmeyen bir dönemde yakalandı. Sağlık konusundaki uzman habercilerin eksikliği yapılan haberlere de yansdı. Konunun uzmanı olmayan insanlar televizyon programlarına çıkarıldı. Emekli askerler, emekli öğretim üyeleri, kelle paça içmeyi öneren ve bilim insanı olduğu soru işareti taşıyan, reyting garantili sadece iyi konuştuğu için konunun uzmanı olmayan bazı hekimlerle bu konuyu hafife alan sığ yaklaşımlar sergilendi. Bilginin yerine şov geçti. Bilgilendirmenin yerini, korku ve paniğe yol açan programlar aldı.

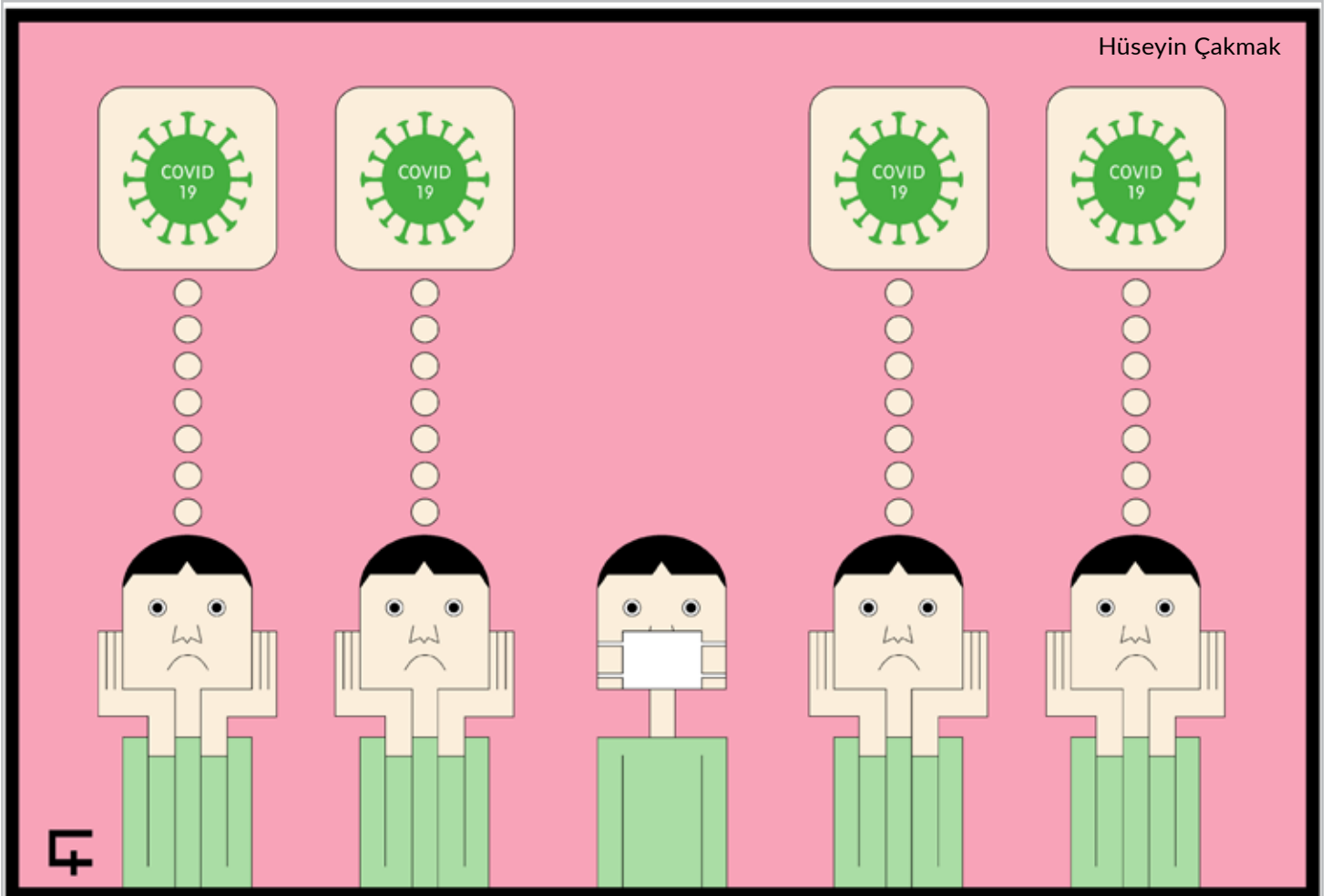
Gazetecinin sokaktaki en zayıf, en mağdur insan için bilgi üretme zorunluluğu var. Hasta dediğimizde hepsinin ötesine geçiyoruz. Sokaktaki en mağdur kesim olan hasta için bu işi yapıyoruz.

Sorunların çözümü için tüm medya çalışanlarının Basın İş Kanunu ile çalıştırılması gerekiyor. Yaşayabilir ücret verilmesi gerekiyor. Örgütlenmenin engellenmemesi gerekiyor. Basın ve düşünceyi ifade özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılması gerekiyor. Habercilikte Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi'ne uygun bir habercilik anlayışına ihtiyaç var.

Devletin medya üzerinde baskı aracı oluşturmadan vergi ve sigorta ödemelerini ertelemesine ihtiyaç var. Basın İş Kanunu aracılığıyla faizsiz krediler medya kuruluşlarına verilebilir. Medya kuruluşlarının İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile bu kanuna bağlı çıkarılmış tüm yönetmelik hükümlerine, ayrıca Sağlık Bakanlığı'nın açıkladığı tüm önlemlere uymak ve gazetecilerin yaşam hakkını korumakla yükümlü olduğunu unutmamalı.

Gazeteciliğin kamu yararı için, halkın haber alma ve gerçekleri öğrenmesi amacıyla yapıldığı gerçekliğinden uzaklaşmamamız gerekiyor. Editöryal bağımsızlık sağlanamıyor. Gazetecilik patronla, iktidarın öfkesi arasına sıkışıyor. Ülkede demokrasinin yeşermesi için haberin serbest dolaşımına ihtiyacımız var. Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi'ne gazetecinin sorumluluğunu "gazeteci; basın özgürlüğünü, halkın doğru haber alma, bilgi edinme hakkı adına dürüstçe kullanır. Bu amaçla her türlü sansür ve oto sansürle mücadele eder. Gazeteci, önce halka ve gerçeğe karşı sorumludur. Bu sorumluluk kamu otoriteleri ve işverenine olan sorumluluklarından önce gelir. Bilgi ve haber ile özgür düşünce, herhangi bir ticari mal ve hizmetten farklı olarak toplumsal nitelik taşır. Gazeteci, ilettiği haber ve bilginin sorumluluğunu üstlenir. Gazetecinin özgürlüğünün içeriğini ve sınırlarını, öncelikle sorumlulukları ile meslek ilkeleri belirler" diye tarif ediyor. Türkiye'de bu anlayışla gazeteciliğin yapılacağı günlerin umuduyla mesleğimizi yapmaya devam ediyoruz.

Gazetecinin sokaktaki en zayıf, en mağdur insan için bilgi üretme zorunluluğu var. ...Gazetecilik patronla, iktidarın öfkesi arasına sıkışıyor.

► **Kayhan KARACA**
NTV Strasbourg Temsilcisi

Avrupa medyasına virüs bulaştı

Medya literatürünün olmazsa olmazıdır: İstisnai, yeni, bilinmeyen ve korkutan bir risk, hastalık ya da virüs medya tarafından büyük görülür, hatta şişirilir. Yeni koronavirüs ve COVID-19 için de öyle oldu.

Pandeminin ilk döneminde konuyla ilgili haber derlemek, derlenen haberi çabucak ve mümkün olduğunca teyit edip yayına hazırlamak tüm dünyada ve tabii Avrupa'da gazeteciler için adeta kabus gibiydi. Bilim ve sağlık konularında uzman gazeteci/muhabir sayısı hiçbir medyada yeterli olmadığından pandemi hakkındaki ilk haberler büyük ölçüde uzman olmayan muhabirler tarafından hazırlandı. Bu meslektaşlarımız üç temel zorlukla yüzleşti. Birincisi temel kavramlar oldu. Sağlık uzmanı olmayan muhabirlerin çoğu pandemi, salgın, vaka sayısı, koronavirüs, yeni koronavirüs (SARS-CoV-2), COVID-19, insidans oranı, epidemiyoloji, mikrobiyoloji, epizotiyoloji gibi kavramları hızlıca öğrenmek ve anlamak zorunda kaldı. Bu kavramları tam olarak anlayamayanlar görüşüne başvurdukları sağlık uzmanlarına uygun sorular yönelmedi.

Medyanın büyük bölümü salgının ilk aylarında sadece günlük vaka, hasta ve ölü sayısı üzerinde yoğunlaştı. Ancak vaka sayılarının hesabını tutmanın pek manası yoktu, zira her ülkede aynı oranda test yapılmıyordu. Kimsenin aklına vaka sayısını nüfusa orantılı hesaplamak gelmiyordu. Vaka sayısı "bilimseldi" ve ne kadar büyükse haber açısından o kadar etkiliydi! Oysa Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde vaka ve ölümler için müşterek bir sayım sistemi dahi yoktu. Birbirlerinin maskelerine el koyan AB ülkeleri bu salgının yönetiminde tamamen sınıfta kaldı. Avrupa medyası nedense bu koca skandalı görmezden geldi.

Medya açısından ikinci zorluk ya da sorun, sağlık uzmanlarının salgına karşı alınacak önlemler hakkında bölünme-

leri oldu. Fransa'da, örneğin, pandeminin ilk zamanlarında TV ekranlarına davet edilen sağlık uzmanlarının bir kısmı maske takma kararı alınan ülkeleri küçümseyip bu önlemin gereksiz olduğunu söylüyordu. Sağlık uzmanları kapanma, okul ve iş yerlerinde alınacak önlemler, aşılama tarihleri ve aşılamanın hangi yaştakilere yapılması gerektiği gibi konularda da bölündü. Siyasi bir konuymuş gibi karşıt görüşlü çok sayıda sağlık uzmanının görüşüne hür tartışma adına pencere açan medya, bu cömertliğinin bedelini pandemi ilerledikçe toplumun gözünde itibar kaybederek ödemeye başladı.

Oysa pandeminin ilk döneminde toplumun çabuk ve sağlıklı haber gereksinimi artmış, genel olarak medyaya ama özellikle de kamusal medyaya güven tazelenmişti. Sağlık uzmanlarını değişik görüşten siyasi parti temsilcileri gibi stüdyoda tartıştıran haber kanalları, salgına karşı önlemler ve aşılama konusunda kafaların karışmasına, hatta kimi yorumculara göre komplo teorilerinin alevlenmesine katkıda bulundu. Marsilya'da bir enstitüye başkanlık eden ve genelde malarya, romatizmal ve bağ doku hastalıklarının tedavisinde kullanılan hidrosiklorokin ile COVID-19 hastalarının iyileştirilebileceği tezini savunan ünlü mikrobiyolog Didier Raoult, pandeminin ilk aylarında Fransız haber kanalları tarafından o kadar ön plana çıkarıldı ki, toplumun yarısı bu teze inanıp virüsle mücadele amacıyla alınan kısıtlayıcı önlemlerle ilgili çılgın komplo teorilerine inanmaya başladı. Tezleri bilim dünyası tarafından reddedilen Raoult, Ağustos 2021'de emekli olmak zorunda kaldı.

Üçüncü ve belki de en önemlisi ise medya bu süreçte değişik çıkar ve hesaplar uğruna kimi hükümetler tarafından yürütülen dezenformasyon kampanyalarının kurbanı oldu. Alman Die Welt gazetesi Şubat 2021'de yayımladığı bir araştırma haberde Almanya Federal İçişleri Bakanlığının Mart 2020'den itibaren "halk arasında virus korkusunu ya-

İstisnai, yeni, bilinmeyen ve korkutan bir risk, hastalık ya da virüs medya tarafından büyük görülür, hatta şişirilir. Yeni koronavirüs ve COVID-19 için de öyle oldu.

pay olarak artırıcı senaryolar üzerinde çalıştığını” yazdı. Haberde, amacın, “virüse karşı alınacak önlemler konusunda halk desteği sağlamak” olduğu not ediliyor, Alman Federal İçişleri Bakanı Horst Seehofer’in “Hükümet önlem almazsa halkın %70’i enfekte olabilir, ölü sayısı milyonları bulabilir” ifadeleri hatırlatılıyordu!

Fransa Sağlık Bakanı Olivier Veran, aşısızları hedefleyen önlemler alan ülkeler hakkında 18 Kasım 2021 tarihinde Fransız Senatosu önünde yaptığı açıklamada “Avusturya ve Almanya sağlık pasaportu uygulamasına geçmemişlerdi, bu nedenle aşısızlara karşı önlem alıyorlar” ifadelerini kullandı. Oysa bu ifadeler gerçek değildi. Avusturya’da Dijital Covid Sertifikası (Der Grüne Pass) 19 Mayıs’ta yürürlüğe girmişti. Almanya ise 23 Ağustos’ta başlattı bu uygulamayı. Fransız Bakan, mevcut şartlarda -siyasi nedenlerle- ek kısıtlayıcı önlem almamalarını başka ülkelerle ilgili doğru olmayan bilgi paylaşarak mı meşru kılmaya çalışıyordu? Fransa’da Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron’un yeniden aday olmayı planladığı Nisan 2022’de yapılacak seçimin bu taktikle ilgili olabilir miydi?

Medya mensupları yukarıdaki zorluklara ek olarak, salgının özellikle ilk zamanlarında psikolojik, ekonomik ve sağlıkla ilgili baskılara maruz kaldı. Tüm bunlar haberciliği daha da zorlaştırdı. ICFJ (International Center for Journalists) ve Columbia Üniversitesi (Tow Center for Digital Journalism) tarafından 125 ülkede gerçekleştirilen bir araştırmaya katılan gazetecilerin yüzde 70’i pandeminin ilk altı ayındaki haberciliğin “ruhsal sağlıklarını olumsuz etkilediğini”, yüzde 30’u ise “işverenlerin sahada çalışan gazeteciler için salgına karşı yeterli koruyucu önlem almadığını” söylüyor. Araştırmaya göre gazetecilerin yüzde 20’si salgın döneminde öncesine oranla daha fazla tehdit alıyor, yüzde 67’si pandemi sürecinde kendileri açısından mali güvensizliğin arttığını ifade ediyor. Yüzde 46’sı bu süreçte dezenformasyonun ana kaynağı olarak siyasileri ve yerel yöneticileri görüyor. Yüzde 48’i ise salgınla ilgili haber kaynaklarının basına konuşmaktan korktuğunu belirtiyor.

Tüm bunlar, uzmanlık alanları arasında medya ve ifade özgürlüğünün de yer aldığı Avrupa Konseyi (Council of Europe) tarafından da gözlemlenen gerçekler. Strasbourg merkezli Avrupa Konseyi, pandemi sürecinde medya ve gazetecilere yönelik kısıtlamalar konusundaki kaygılarını 7 Temmuz 2020 tarihinde yayımladığı bir enformasyon notunda dile getirdi. Birçok Avrupa devletinin, pandemi sürecindeki kısıtlayıcı önlemleri fırsat bilip, taraf oldukları Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini geçici de olsa kısmen askıya alma (derogasyon) kararlarını eleştirdi. Pandemi bahanesiyle basın toplantılarının iptali, gazetecilere seyahat kısıtlaması, kimi “sakıncalı” basın mensuplarının akreditasyonlarının yeni-

lenmemesi ya da ifade özgürlüğüne getirilen kısıtlamalar Avrupa Konseyi tarafından kaydedilen diğer sorunlar arasında.

Pandemi basın (medya) özgürlüğünün, uzman gazeteciliğin, güvenilir kaynak ve olgulara dayalı haberciliğin demokrasiler açısından ne denli vazgeçilmez ve gerekli olduğunu bir kez daha gözler önüne serdi, şüphesiz. Bununla birlikte, kriz bağımsız profesyonel medya için yeni bir fırsat penceresi açmış görünse de siyasi planda aşırı sağcılık, aşırı muhafazakarlık ve milliyetçiliğin prim yapmaya başladığı, hatta bayağışlaştığı Avrupa’da medya özgürlüğünü yepyeni sınavlar bekliyor.

Doç. Dr. Metin ERSOY
Doğu Akdeniz Üniversitesi
İletişim Fakültesi
Yeni Medya ve Gazetecilik
Bölümü Bölüm Başkanı

Covid-19 sürecinde Kıbrıs Türk basınının işleyişi ve barış gazeteciliği

Koronavirüs veya daha fazla bilinen adıyla "Covid-19" hayatımıza dahil olalı neredeyse 2 yıl oluyor. İnsan sağlığını ciddi bir şekilde etkileyen Covid-19'un tek etkisi ölümler ve acılar olmuyor. Covid-19 birçok iş kolunu, sosyal yaşamı ve eğitimi de derinden etkiliyor. Birçok kriz ortamında olduğu gibi bu tür zamanlarda vatandaşların habere ve bilgiye her zaman olduğundan daha fazla ihtiyacı oluyor. Söz konusu ihtiyaçların karşılanabilmesi için gazetecilerin özverili ve sağlık yönünden bir o kadar da riskli çalışmaları önem kazanıyor. Covid-19 ile "karantina" ve "izolasyon" kelimelerini duymaya başladıktan sonra, evde kaldığımız süreçte temel gıda ve diğer yaşamsal ihtiyaçların yanı sıra, gazetecilerin bizlere ulaştırdıkları haberlerin öneminin arttığı söylenebilir. Bu yazıda Covid-19 sürecinde Kıbrıs Türk basınının işleyişi üzerine tartışmalar bulacaksınız. Aynı zamanda bu tür kriz dönemlerinde basının işleyişine yardımcı olabilecek "barış gazeteciliği ilkeleri ile Covid-19 haberlerinin nasıl ele alınması gerektiği?" tartışılacaktır.

Barış Gazeteciliği ve Covid-19

Konuya barış gazeteciliği kavramını tanımlayarak başlayalım: "[barış gazeteciliği] herhangi bir problem ve kriz döneminde medyanın arabulucu ve aktif rolü ile ortak değerleri ortaya çıkararak, hassas bir dil ve haber çerçevesi ile her türlü hakkı koruyan ve savunan gazetecilik yaklaşımıdır" (Ersoy, 2021: 324). Buradaki tanımdan yola çıkarak, barış gazeteciliğinin gazetecilere ekstra sorumluluklar yüklediği söylenebilir. Kavramı ilk ortaya atan Johan Galtung'un (1998) da belirttiği gibi, bu model sağlıklı bir gazetecilik anlayışı olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca, ana akım medyanın yaptığı yanlışları eleştirerek ve bunların düzelmesi için yeni etik

ilkeleri gazetecilik literatürüne ekleyerek yoluna devam etmektedir.

Barış gazeteciliğinin yola çıkış amacı çatışma ve savaş durumlarında gazetecilerin oynayabileceği çözüm odaklı roller olsa bile, genel olarak kriz dönemlerinde gazetecilere yol gösterici bir model olması da muhtemeldir.

Basın, Covid-19 konularını nasıl haberleştirdi?

İlk vakaların görülmeye başlamasıyla birlikte hükümetin aldığı kapanma kararları sürecinde habere olan ihtiyaç artmıştır. Böylece, güncel gelişmeler ve Covid-19 ile ilgili geleneksel basına yapılan yazılı ve sözlü bildirimler de ayrı bir değer kazandı. O güne kadar daha az izlenen/dinlenen televizyon ve radyo haberleri birçok vatandaşın birincil bilgiye ulaşma kaynağı haline dönüştü. Bulaşıcı Hastalıklar Üst Komitesi'nin aldığı kararları takip etmek günün en değerli aktivitesi haline dönüşürken, geleneksel medya da daha önce kaybettiği güven ve gücünü geri kazanır gibi oldu. Elbette bu süreçte çevrimiçi gazeteler de haber konusunda üzerine düşeni yapmıştı ancak rutin bir saatte ve belirli bir mekânda yapılan açıklamalar televizyon kanallarının bizzat haberleri canlı yayınlaması ile devam etti.

Covid-19 haberleri özellikle Bulaşıcı Hastalıklar Üst Komitesi kararları sonrasında vatandaşlar tarafından ilgi ve merakla takip ediliyor. Gazeteciler söz konusu komitenin haftalık toplantılar sonrası aldığı kararları vatandaşlara ulaştırmak için elinden gelen çabayı gösterirken, alınan kararları anlamakta da güçlük çektiği bir gerçektir. Bu tür kriz durumlarında komitenin aldığı kararların anlaşılmasını kolaylaştırmak için gazetecilere önemli görev-

İlk vakaların görülmeye başlamasıyla birlikte hükümetin aldığı kapanma kararları sürecinde habere olan ihtiyaç artmıştır... O güne kadar daha az izlenen/dinlenen televizyon ve radyo haberleri birçok vatandaşın birincil bilgiye ulaşma kaynağı haline dönüştü.

ler düşmektedir. Ancak pandemi süreci boyunca birçok gazeteci komitenin aldığı uzun ve teknik bilgilerle dolu kararları vatandaşlara kopyala-yapıştır mantığı ile sunmaktadır. Durum böyle olunca da zaten panik ve endişe içerisinde olan vatandaşların, kararları doğru ve hızlı bir şekilde anlaması ayrıca güç olmaktadır.

Covid-19 haberlerinin verilmiş şekilleri

Pandemi sırasında yapılan haberlere genel olarak baktığımızda; olayların genellikle rakamlar üzerinden anlatılmaya çalışıldığını görmekteyiz. Rakamlar elbette bir olayın büyüklüğünü ve önemini bizlere anlatmakta önemli araçlardır. Ancak bu noktada yapılan haberlerin sadece rakamlara bağlı olması yeterli değildir. Rakamlar bazı gazeteciler tarafından sansasyonel, endişe verici ve ürkütücü olarak manşetlere taşınırken, toplumun psikolojik sağlığını ve moralini de bozmamaya dikkat edilmesi gerekiyor. Zira halka bilgi vereceğiz derken, halkın daha fazla panik havasına sokulması hiçten değil. Haberlerde kullanılan dilin hassas bir şekilde seçilmesi bir diğer önemli nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Sadece rakamlarla anlatılmaya çalışılan salgın durumu bireylerin bir süre sonra rakamlara alışmasını sağladığı gibi normal bir durummuş gibi de algılamasını kolaylaştırıyor. Oysa burada dikkat edilmesi gereken, rakamların ötesine geçilerek, halkın yaşadığı dramı, korkuları, acıları ve sıkıntıları insana odaklanarak vermektir.

Elit odaklı habercilik

İnsana odaklanmak demişken, bu kısmı biraz açmak gerekiyor. Zira birçok Covid-19 haberinde ana karakter olarak konuşanlar elit kesimden kişiler olmaktadır. Siyasilerin üstün olduğu haber kaynakları halkın daha az görünür olmasını ve rakamdan ibaret olmasını sağlamakla birlikte, haberlerin hükümetin ka-

muoyunu şekillendirmesi için bir araca dönüşmesine imkân vermiştir. Hatırlanacağı gibi birçok siyasi kaynak Covid-19 sürecinin ilk 4-5 ayında süreci “başarılı” bir şekilde idare ettiklerini kamuoyuna aktarmışlardır. Elit odaklı habercilik; sunulan bilgileri eleştirmeden, sorgulamadan olduğu gibi habere dönüştürülmesini sağladığından, bir süre sonra hükümetin konuyla ilgili tek söz sahibi olmasının önünü açıyor. O bakımdan barış gazeteciliği ilkeleri ile gazetecilere seçkin olmayan kaynakları artırmalarını, uzmanlara ve sivil toplum temsilcilerine haberlerde yer vermesini tavsiye ediyor.

Bu süreçte basın çalışanlarının vatandaşlara bilgi verebilmek için doğrularıyla ve yanlışlarıyla kamusal bir yayıncılık yapmak için çaba sarf ettikleri söylenebilir. Vatandaşlar evlerinde izole olurken, gazeteciler sokaklarda haber peşinde koşmaya ve sağlıklarıyla ilgili risk almaya devam ettiler.

Pandemi sürecinin başında gazeteciler biraz da geleneksel basın refleksi ile siyasi kaynaklara daha fazla söz verirken -bir tür protokol haberciliği- ilerleyen zamanda ekonominin ve sosyal yaşamın bozulmasıyla birlikte daha eleştirel ve sert haberlerin ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

Covid-19 kaynaklı ölümler...

Kıbrıs Türk basını Covid-19 sürecini haberleştirirken, özellikle ölüm vakalarında haberciliğin temel değerleri olan araştırmayı eksik bırakmıştır. Covid-19 kaynaklı olan haberlerde Sağlık Bakanlığı'nın resmî açıklamaları sorgulanmadan direkt haberleştiriliyor. Bakanlığın yaptığı açıklamalarda ölen kişinin “aşısız, obezite, kronik rahatsızlık, kalp, şeker ve

tansiyon” gibi rahatsızlıkları gerekçe olarak sunması bazı gazetecilerin pek de sorgulamadan kullanmasının yolunu açmıştır.

Her şeye rağmen gazeteciler takdir edilmeli

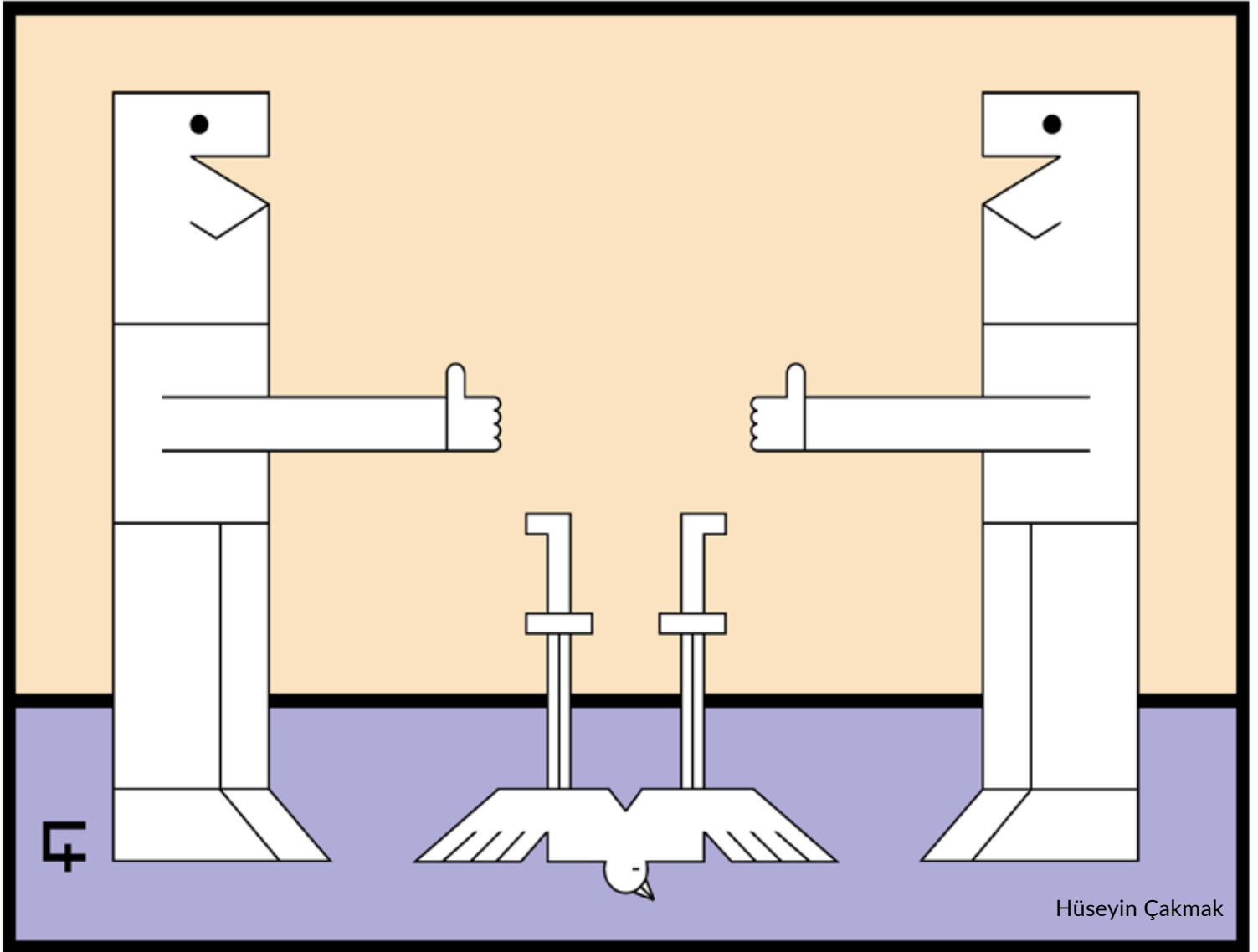
Takdir ediyoruz ki Covid-19 süreci gazeteciler için de birçok bilinmezle dolu bir serüveni içinde barındırmaktadır. Bilgiye en çok ihtiyaç duyulan pandemi sürecinde, basın bazen yangına benzin dökerek, bazen de felaket tellallığı yaparak hareket etmiştir. Oysa halk sağlığının korunması yetkililerin sorumluluğunda olduğu kadar, basının da sorumluluğundadır. Unutulmaması gereken bir nokta ise; birçok gazeteci haber yapma telaşı içindeyken, kendisinin ve ailesinin sağlığını korumak için özel çaba sarf etmektedir. Bu süreçte basın çalışanlarının vatandaşlara bilgi verebilmek için doğrularıyla ve yanlışlarıyla kamusal bir yayın-

cılık yapmak için çaba sarf ettikleri söylenebilir. Vatandaşlar evlerinde izole olurken, gazeteciler sokaklarda haber peşinde koşmaya ve sağlıklarıyla ilgili risk almaya devam ettiler. Bu kısmı da vatandaşlarımızın takdirle karşılaması gerekmektedir. Covid-19 pandemisi bizlere birçok şey öğretmiş ve haberin hayatımızda ne kadar önemli bir yer kapladığını hatırlatmıştır. Umarım bu süreçte gazetecilerimiz haber dillerini biraz daha barış gazeteciliği ilkelerine uygun bir hale dönüştürmek için fırsat bulurlar.

Kaynakça:

Ersoy, M. (2021). Covid-19 ve Barış Gazeteciliği, B. Öksüz, T. S. Görpe içinde, Covid-19 Pandemisinde İletişim, (s. 321-334), Ankara: Vadi Matbaacılık.

Galtung, J. (1998). High road, low road charting the course for peace journalism, Track Two Publications, 7(4), 95-102.

Çelen OBEN

BRTK Spor Servisi

Program yapımcı ve sunucusu

Pandemi sürecinde spor

Dünyayı etkisi altına alan ve her geçen gün yeni bir varyant ile hayatımızda yer almaya devam eden Covid-19, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizi de spor alanında olumsuz etkiledi.

Pandeminin başladığı ilk dönemde tüm ülkenin kapanmasıyla birlikte özellikle performans ve dayanıklılığa bağlı spor dallarında büyük bir gerileme oldu. Yüzme, vücut geliştirme, fitness gibi özellikle kapalı alanlarda yapılan spor branşları en fazla kayıp yaşanan dallar oldu.

Birçok spor federasyonu bireysel yapılabilecek etkinlikleri online veya video çekimi yapılarak belli bir süre içinde federasyona gönderilmesi kaydıyla online etkinlikler düzenlemeye çalıştı.

İlk başlarda evde kapalı kalan sporculara bu etkinlikler çekici gelse de zaman içerisinde yarışma psikolojisinden uzak olduğu için sıkıya ve ilgi görmemeye başladı.

Takım sporları ilk aşamada bulaşın yayılabileceği endişesiyle ertelenirken bazı spor federasyonları temassız branşlarda etkinlik yapmaya başladı.

Geçen süreç içerisinde ülkedeki test kapasitesinin çoğalmasıyla birlikte bireysel sporların yanı sıra temassız takım sporları ve sonrasında da takım sporların önü açıldı.

Özellikle salon sporlarında Hentbol Federasyonu 15 günde bir hafta sonu tüm sporcuları test yapıp izole ederek kapalı devre etkinliklerini yaparken Basketbol ve Voleybol Federasyonları her maç öncesinde negatif sonuç ve seyircisiz olarak yarım kalan etkinliklerini tamamladı.

Bu süreç içerisinde Futbol Federasyonu ise bulaşın çoğalmasını engellemek için 2019-2020 Futbol Sezonu'nu oynatmama kararı aldı.

Futbolun ülkemizde en ücra köyde bile oynandığını düşün-

düğümüzde ülkedeki yüzlerce futbolcu gerek maçlardan gerekse antrenmanlardan uzak kalmış oldu.

Böylesi durumda futbol özelinde birçok futbolcunun performansında ve vücut yapılarında antrenmansızlığa bağlı olumsuzluklar yaşandı. Her ne kadar bireysel anlamda çalışma yapılsa da takım sporlarındaki birlikte çalışmanın koordinasyon ve birbirini motive etme olayı ortadan kalktığı için bu olumsuzluklar haliyle Eylül ayında başlayan lige de yansdı.

Ülke sporu sadece sportif performans anlamında gerilemedi... Federasyonların pandemiden daha büyük bir sorun olan ekonomik sorunlarla nasıl baş edeceği bilinmiyor.

Özellikle pandeminin ilk aylarında vücut geliştirme sporcuları pandemiden en çok etkilenen kesim oldu. Disiplinli ve düzenli bir antrenman programı izleyen vücut geliştirme sporcuları o dönemde büyük sıkıntılar yaşamış, spor salonlarının uzun süre kapalı kalmasıyla da istedikleri gibi çalışmamışlardı.

Ülke sporu sadece sportif performans anlamında gerilemedi. Pandemi dolaylı ekonomik olarak gerileyen firmaların sponsorlukları da azaldı. Ayrıca devletin Spor Federasyonlarına vereceği katkılar da uzun süre verilemedi. Bu da federasyonların ciddi mali sıkıntılar yaşamasına neden oldu. Pandemi döneminde sıkıntı yaşayan spor federasyonları şimdilerde de sponsor bulma konusunda sorun yaşamaya başladılar.

Ekonomik sorunlara bir de son dönemlerdeki döviz artışları eklenince sporun amatör olarak yapıldığı ülkemizde sorunun yeni yılla birlikte daha da büyüyeceğini tahmin ediyoruz.

Şimdilerde ülkenin normalleşme süreci içerisinde birçok spor dalında etkinlikler devam ederken federasyonların pandemiden daha büyük bir sorun olan ekonomik sorunlarla nasıl baş edeceği ise bilinmiyor.

Musa Kayra

Mustafa C. Azizoğlu

Yrd. Doç. Dr. Çağdaş ÖĞÜÇ
ARUCAD Yeni Medya ve
İletişim Bölüm Başkanı

Salgın, gözetim yöntemlerini dayatmak için bir fırsata dönüştü

Michel Foucault, 1975 yılında yayınlanan “Hapishanenin Doğuşu” adlı ünlü eserinde, 17. yüzyılda gerçekleşen veba salgınına atıfta bulunarak, salgına karşı alınan önlemlerin, bireyi disipline etme amaçlı kullanılan tekniklerin ilk örneklerinden olduğundan bahseder.

Salgında bahsi geçen kente giriş ve çıkışların kapatıldığından söz eden Foucault, sokaklarda güvenlik görevlilerinin bulunduğunu ve bu kişilerin halkı karantina altına alarak, denetim altında tuttuğunu söyler.

Hikayede, kararlara uymayan kişilerin ölümle cezalandırıldığından, sabit bir yere kapatılan insanların, en küçük hareketlerinin bile denetlendiğinden, halkın isim, yaş, cinsiyet gibi rolleri ile kayıt altına alınmasının ardından gözetimin gerçekleştiğinden bahseder. Veba disiplini doğurmuş, yarattığı disiplin şeması ile tam bir hiyerarşi oluşturarak, yasal düzenlemeler ile yaşamın en ince detaylarına kadar nüfuz alanı oluşturmuştur.

***

Foucault’un bahsettiği veba salgınının üzerinden çok uzun yıllar geçti. Bu zaman dilimi içinde, bilgisayar teknolojileri günümüz dünyasını şekillendirmeye başladı. Üretim tekniklerinin değişmesinden tutun da, yaşam pratiklerimizin temellerine kadar her olgu, bilgisayar teknolojileri ile bire bir bağlantılı olarak değişkenlik gösteren bir yapıya büründü. Çin’de BBC tarafından 2017 yılında çekilen belgeselde hükümetin elinde ülkede yaşayan hemen her bireyin görsellerinin mevcut olduğundan söz

edilir. Bu veri ile, kişilerin nerede olduklarının bilgisinin yapay zekâ ile geliştirilmiş kameraların yüz tarama sistemi sayesinde sadece 7 dakikada bulunabildiği ifade edilir. Dahası, sistemin, Çin’de yaşayanları araba, akraba, arkadaş gibi etrafında bulunan nesne ve kişilerle de eşleştirebildiği, böylelikle kişinin sadece nerede olduğunun değil kimlerle neler yaptığının da öğrenilebildiği belirtilir.

Koronavirüs salgını ile bazı “yeni” uygulamaların ortaya çıktığına şahit olduk. Örneğin, bugün Kıbrıs’ın kuzeyi de dahil olmak üzere dünyanın pek çok yerinde geliştirilen bir telefon uygulaması ile, koronavirüs hastalığına yakalanan bireylerin bulunduğu bölgeler işaretleniyor ve bu bölgeler telefonlar aracılığıyla, ülkede bulunan diğerlerine iletiliyordu. Böylelikle, birey bahsi geçen bölgeye girmek durumunda kalırsa, hangi evde “hastalıklı” kişinin yaşadığına dair bilgi sahibi oluyordu.

Buna benzer bir başka olay, Türkiye’de de gerçekleşti. Ko-

ronavirüs salgınının Türkiye’de görülmesinin ardından bir telefon şirketi, telefon sinyalleri ölçümleriyle İstanbul’da yaşayan insanların ne kadar hareket ettiklerine bakarak, bireylerin evlerinde kalıp kalmadıkları üzerine bir harita yayımladı. Harita maalesef Türkiye’de, özel hayatın ihlali noktasında; tartışılması gerektiği şekliyle tartışılmadı... Bu basit iki örnek bile, bir salgında insanların bilgisayar teknolojileri aracılığıyla ne kadar kolay takip edilebildiğinin ve kendisinin bir “veri” haline dönüştürüldüğünün göstergesidir.

***

Kıbrıs Türk Tabipler Birliği, koronavirüs salgını nedeniyle Nisan 2020’de hasta olup olmadığımızın değerlendirmesini yapmak için bir çalışma hazırlamıştı. Bahsi geçen ankette, isim, yaş, cinsiyet gibi genel demografik bilgilerin yanısıra, kalıtsal hastalıklar, yaşadığımız rahatsızlıklar ve “ateşiniz var mı?” gibi sorular bulunuyordu. Bahsi geçen çalışmaya kaç kişinin katıldığı ile ilgili bir bilgiye sahip değilim. Ancak bildiğim bir şey varsa, bu verilerin hepsinin şu anda bir yerlerde depolandığıdır. Verilerin kötü amaçlı bir şekilde başka alanlarda kullanılacağını tabii ki söylemiyorum; özel hayatlarımıza dair bizi ilgilendirmesi gereken birçok bilginin (tansiyon, şeker hastalığı vs.) başka bir yerlerde, artık kontrolümüz dışında kayıt altında olduğunu söylemek istiyorum.

Devam edelim... Pandeminin ilk aylarında Pile’ye giriş çıkışlar, KKTC hükümeti tarafından serbest bırakıldı. Edinilen bilgide, Pile’de yaşayıp Kıbrıs’ın kuzeyinde çalışan bireylerin cep telefonlarına GSM operatörleri aracılığı ile bir takip programı yüklenecek ve o kişiler, kuzeyde gittikleri her yer-

de takip edilebilecek.

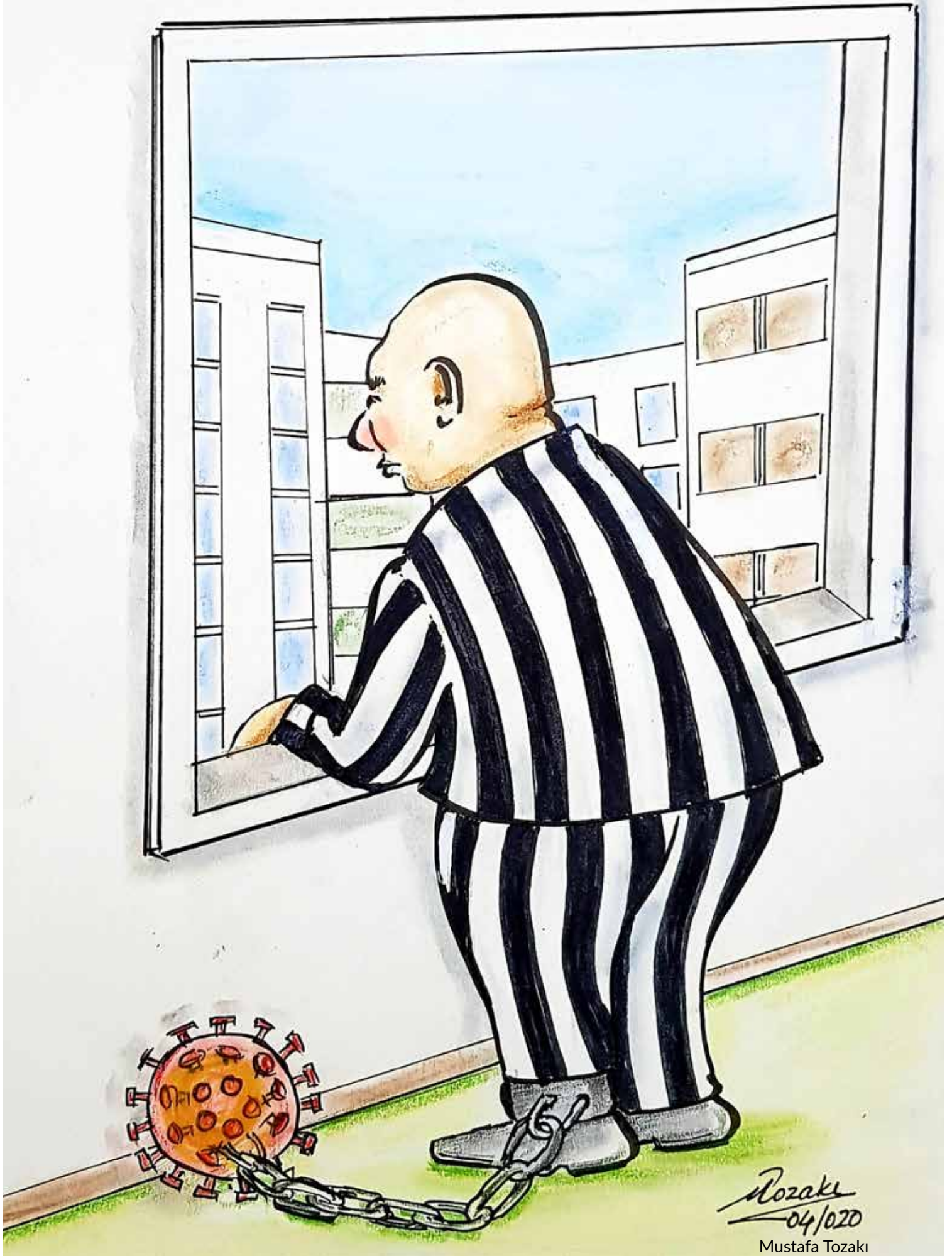
Belirtmekte fayda var: “Devletin” bireyi takip edebilmek için herhangi bir yasal hakkı bulunmuyor. Tüm bunlara rağmen, “halk sağlığı” gerekçe gösterilerek, daha önce gerçekleşen birçok anayasal ihlal gibi bu da yürürlüğe girdi.

***

Salgınlar, topluma gözetim yöntemlerini dayatmak için bir fırsat olarak görülüyor.

Tüm bunlardan bahsederken aslında yeni bir şeyden de bahsetmiyorum. Bu sistemlerin hemen her biri uzun yıllardır bizlerle beraber... Sadece artık, salgın nedeniyle çok da gizli olmayan, kitlesel gözetim uygulamalarının bir parçası... Salgınlar, topluma gözetim yöntemlerini dayatmak için bir fırsat olarak görülüyor. Aynı MOBESE sürecinde olduğu gibi... Ülkede suç arttı ve bunu engelleyebilmenin tek yolu MOBESE’ler... Halbuki, MOBESE sistemlerinin, adli suçları engelleyebildiğine dair herhangi bir bulgu bulunmamaktadır...

MOBESE’leri ve MOBESE sistemlerinin özel hayatımıza yaptığı müdahaleleri tartıştığımız bugünlerde, olaya bir de bu açıdan bakmakta belki de fayda var. Koronavirüs salgını, hali hazırda var olan toplumların totaliter rejimlere dönüştürülme projesini hızlandırdı. Her birimiz, gözetim altında tutulan bireyler olarak, disipline edildik ve her geçen gün daha da ediliyoruz. İnsanlar, kendileri hakkındaki verilerin izinsiz toplandığı ve bu verilen kişi hak ve özgürlüklerini zedeleyici nitelik taşıyabileceğinin bilincinde olması gerekmektedir. Özel hayatın gizliliği, en temel özgürlüklerden bir tanesidir. Bu özgürlüğün aşağıya çekilmesi, kabul edilmemelidir. Bu hakkın korunması için ciddi bir mücadele sürdürülmelidir. Daha da geç olmadan...

Tozaki
04/020

Mustafa Tozaki

COVID-19 & MEDYA

► **Rahme ÇİFTÇİOĞLU**
TAK Muhabiri

Radyo ve televizyona 40 yılını veren Erdiñç Gündüz'den Kıbrıs Türk basınıyla ilgili değerlendirmeye:

“İmkansızlıklar büyük”

Erdiñç Gündüz, kaldırımda sigarasıyla karşıladı beni. Öğrenciyken Ankara'da yaktığı, bir daha da söndüremediği sigarasıyla...

Türkiye'de yokluk yılları... Kıbrıslı talebelerin ağzında birer İngiliz sigarası... Çok havalı oluyorlarmış meğer... Masada paket gören kızlar dönüp bir daha bakarmış onlara.

Böyle böyle başladığı sigara için “Ağzına bile sürme güzelim” dedi... Tanıdık gelen sadece pişmanlığı değildi... Benzer bir öksürüğü yıllardır duyuyorum ben.

Radyoda başlayan, televizyonda devam eden, basındaki 40 yılını konuşmak için buluştuk Erdiñç Gündüz'le... Medyanın imkansızlıklarına dikkat çekti, “Dünya teknolojik olarak çok hızlı değişiyor. Buna ayak uydurmak normal koşullarda bile zor ki bizim koşullarımız da anormal...” dedi.

Bayrak Kuartet'le başlayıp SILA 4'le devam serüveninden bahsetmeden olmazdı. Sandım ki emeklilik günlerinde de müzik var. Grup arkadaşı Aydın Kalfaoğlu'nu kaybettikten sonra gitarı çok fazla da almamış eline.... Bir dostun yası mı?..

Sohbetin devamında Ankara'ya, öğrencilik yıllarına gitti. Raif Denктаş, Aydın Kalfaoğlu'yla aynı evde kaldıkları dönemde gece bir başlarmış, gün ağarana kadar gitar çalarlarmış. “Öyle şeyler çıkardı ki...” dedi.

7 yaşından bugüne dayanan müzik yolculuğu, kelimelerle tarif edemediği bir sevgi...

“Peki müzik aşkı biter mi?” diye sordum... Biraz düşündü... “Bitmez, tatile gider belki...” yanıtını verdi.

Anılarını kaleme aldığı, “Bir Varmış Bir Yokmuş” kitabının üçüncüsü yolda. Bu kitapta da Bayrak Radyo ve Televizyon Kurumu'ndaki anılarını anlatacak Erdiñç Gündüz...

“Annem Aynikolalı, babam Biladanisyalı'ydı”

Dünya teknolojik olarak çok hızlı değişiyor. Buna ayak uydurmak normal koşullarda bile zor ki bizim koşullarımız da anormal...

Şaziye -Zeki Gündüz çiftinin en küçük çocuğu olarak 1949'da dünyaya geldi Erdinç Gündüz... Annesi Aynikolalı, babası Biladanisyalı'ydı... Zeki Gündüz, Aynikola'da ilkokul öğretmenliği yaparken tanışıp evleniyor Şaziye Hanım'la... Zeki Gündüz, Küçük-kaymaklı ilkokulu'na müdür olarak atanınca köyden taşınıyorlar. "Babam doğumuma yakın bir tarihte annemi Aynikola'ya, annesinin yanına götürmüştü... Ne düşündüler, usul mu öyleydi bilemiyorum... Doğumdan 15-20 gün sonra gelmiş, kaydımı da köyde yaptırıp bizi almış... Aynikolalıgım bu kadardır yani..."

"İngiliz Okulu'nun tadı damağımda kaldı"

Babasının tayinleri nedeniyle ilkokulu dört farklı yerde okumuş Erdinç Gündüz. "Tadı damağımda kaldı" dediği İngiliz Okulu'ndaki eğitimi de 1963 olayları patlak verince yarım kalmış... Derslerde de iyiymiş, sporda da. Basketbol, futbol takımlarının kaptanıymış. Hocaları, müziğe olan yeteneğini daha ilk günden fark etmiş...

"Okulun bir senfoni orkestrası vardı. Ben ikinci kemanlar grubundaydım. 7 yaşında Özdemir Bey'den keman dersleri almaya başladım. Çok istekliydim... Derslerimden daha çok çalışırdım kemana... Babam Baf'a tayin olunca derslere ara verdik. Lefkoşa'ya döndüğümüzde, Bedelyan isimli ünlü bir Ermeni hocayla devam ettim keman derslerine... Babama çok yetenekli olduğumu, beni konservatuvara yazdırmasını söyledi... Köşklüçiftlik'teydi evi. Önünden geçen hâlâ bakarım Bedelyan'ın evine..."

Erdinç Gündüz'ün babasının da annesinin de sesi güzelmiş.

"Babam ut, ablam piyano, abim keman çalardı. Müzik, dinlenme aracı gibiydi evde, babam gece ansızın udu eline alıp çalardı, annemle beraber şarkılar söylerdi.... Sesleri hâlâ kulağımdadır."

Radyo, gazete ve kitapla tanışıklığı da çok küçük yaşlara ait...

"Babam, radyonun başından kalkmayan, evden gazetesini eksik etmeyen, aydın bir adamdı. Ablamı 1958'de, abimi 1960'ta üniversite tahsili için Türkiye'ye gönderdi. Annem çok kitap okurdu. Öyle kitapları var ki bende. Hâlâ muhafaza eder, güvenmesinler diye ilaçlarım."

Büyürken birçok döneme şahit oldu Erdinç Gündüz ... İngiliz dönemi, 1960 Cumhuriyeti, 1963 olayları, çocukların bile mücahit olarak mevziye gittiği yıllar...1974...

"Evimiz Rum-Türk mahallesinin arasıydı. İlk sokak çatışmasını burada gördüm. İngilizlerin Rum Türk bölgelerinin arasına tel çekmesine şahit oldum. EOKA, TMT... 'Kim kimi öldürdü', günlük konuşmalar, konular buydu. Bunlarla büyüdük. 1960'ta Cumhuriyet kuruldu, 'Oh, artık bitti' dedik, 63 olayları patlak verdi. Çatışmaların geçici olacağı düşüncesiyle İngiliz Okulu'na giden Kıbrıslı Türk öğrenciler için okul kurulması kararlaştırıldı. Aralarında babamın da olduğu bir grup Köşklüçiftlik'teki bir evi okula çevirdi, bugünkü İngiliz kolejinin temeli burada atıldı."

"Mücahit kıyafetlerini giydiğimde benden daha gururlu, daha mühim bir adam yoktu"

Okuldaki kadar mevziide de zaman geçiriyor Erdinç Gündüz... "Mücahit kıyafetlerini giydiğimde benden daha gururlu, daha mühim bir adam yoktu" diyor ama... Aması da var... "15 yaşında bir çocuksun, mücahit oluyorsun. Elimize silah verdiler. Tutmasını bile bilmiyorduk... 4 saat karanlığın, sessizliğin içinde nöbet tutmak ne demektir biliyor musunuz?.. Zaman geçmez. Bir ses duyarsınız, titremeye başlarsınız. Öyle bir dönem vardı, gece nöbete, sabah okula, öğleden sonra askeri eğitime giderdik... Komando eğitimi için dağa bile çıktık. Toplamda 4 sene 9 ay 27 gün mevzi mücahitliği yaptım. Çok soran oldu, çok söyledim diye sayı aklıma takılıp kaldı..."

Kanaatkar bir yaşam...

"Kimine göre bu dönemleri yaşamak şanssızlıktı" dedi Erdinç Gündüz...

"Peki size göre?"

"Mali durum, siyasi durum berbattı. Koşullara uyum sağlamaya çalıştık biz... Gayet kanaatkar yaşamak zorundaydık. En küçük şeylere bile sevindirdik. Tercih hakkımız yoktu... Bunu özellikle siz gençlere anlatmak zor..."

Ermeni müzik hocasının önerisini yerine getiremeyip neden konservatuarda okumadığının cevabı da burada aslında.

Solcu fobisinin en üst düzeyde olduğu dö-

Yazılı basının durumu televizyonlardan daha da kötü

BRT evim gibiydi. Kurumla ilgili bazı şeyleri okudukça, gördükçe çok üzülüyorum

Radyoda okunan bir milli şiir...

Müzik program yaptığı zamandan çok öncesine dayanıyormuş Erdinç Gündüz'ün radyoyla tanışması. Hem radyoyla tanışması, hem de radyo- televizyona merak duyması...

"İlkokul son sınıftayken CBC'nin çocuk programlarına katılırdık. Bir milli günde radyoda şiir okumuştum. Hocam program sorumlusu Güzide Hanım, yardımcısı da Hüseyin Kanatlı'ydı. Radyo programına çıktığım gün karar verdim bu alanda çalışmaya..."

"Sizi etkileyen neydi?"

"Bilemiyorum... Belki babamın tüm gün radyo başında olması... Bu durum müzik sevgisiyle de ilgiliydi sanırım.

Babam radyo- televizyona merakımı bilirdi. O sıralar Baf'taydık. Birkaç günlüğüne babamın işi var diye Lefkoşa'ya gelmiştik... Oteldeydik... Babam akşam geldi, 'Kalk seni bir yere götüreceğim' dedi... Uzun Yol'un girişine doğru gittik... Bir dükkanın camekanında hayatımda ilk kez siyah-beyaz televizyonları gördüm. 8 yaşında falandım..."

"Mikrofon başına geçmek şimdiki kadar kolay değildi..."

İngiliz Okulu'nun devamı gibi kurulan okuldan mezun olurken aldıkları diploma sorun olmuş... Lefkoşa Türk Lisesi'nden yeni diploma alana, üniversiteye gidene kadar part-time Bayrak Radyosu'nda program yapımcısı ve sunucusu olarak çalışmış Erdinç Gündüz.

"Bayrak Radyosu'nun çekirdeği CBC'den gelen Kıbrıslı Türk memurlardan oluşurdu. Burayı adam etmek, gerçek bir radyoya dönüştürmek için ellerinden gelen her türlü gayreti gösterdiler. Ben ikinci kuşaktım.

İnanılmaz bir disiplin vardı radyoda. 'CBC-İngiliz disiplini' derim ben buna.

Önce, bir diksiyon eğitiminden geçerdiniz. Sesiniz en son şekliyle kaydedilir, onay verilir, müdür de dinlediğinde 'tamam' derse çıkardınız programa... Mikrofon başına geçmek şimdiki kadar kolay değildi..."

"'Gel, radyoda yerin hazır' dediler"

Ankara'dan geldikten sonra, üniversiteye dönüp dönmeyeceğime karar vermeden, 'Gel yerin hazır' dediler ve radyoda çalışmaya başladım.

Yeniden Batı Müziği Bölümü'nde program yapımcısı ve sunucu oldum. Sadece Batı Müziği içeren program yapanların ilkiyim sanırım.

Bayrak Radyo-TV Sendikası Bay-Sen'i 1993 yılında kuranların içinde ben de vardım. Terfiler, tayinler yapılmazdı... Her şey tıkanmıştı. Askere bağlı olduğumuz halde grev yaptık... Ne olacağını çok da bilmeyerek başladık greve..."

nemde Türkiye'deydi

"Türkiye'de solcu fobisinin en üst düzeyde olduğu dönemde Siyaset Bilimi okumaya gittim. Deniz Gezmişlerin dönemi. Polis kaç defa evimizi bastı, Deniz Gezmiş'i aradı.

İki buçuk yıl kaldım Ankara'da. İhtilaller, sokağa çıkma yasakları... Okul 4 gün açıksa, 14 gün kapalıydı... polis gelir, öğrencileri, hocaları tutuklar giderdi...

O gün ders vardı, salona girdim, biri kapıdan, 'evinize gidin, bugün de ders olmayacak' dedi. Öğrenci miydi, emniyetten miydi, hiç bilmiyorum... Çıkıp yürüdüm... Arkamdan bir kıyamet koptu... Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ne de baskın olmuş, polise yurtlardan ateş açılmıştı...

Ortam çok ama çok gergindi. Aynı gün Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde bir öğrenci vurulup öldürüldü... Okul süresiz kapatıldı. 'Bu böyle gitmez' dedim. Babam da üzülürdü, 'Keşke seni Türkiye'ye göndermeseydim' diye.

Mübalaga etmeyim ama eve sağ dönüp dönemeyeceğimiz belli değildi, bildiğiniz gibi değildi durumlar... Arkadaşlarımız arasında tutuklananlar, polis dayığı yiyenler çoktu. Hiçbirimiz bir gün sonra neyle karşılaşacağımızı bilemiyorduk... Atladım uçağa, Kıbrıs'a geldim..."

Radyoda çalacak plak yok diye gelen telefon...

Üniversiteye gidene kadar da Bayrak Radyosu ile bağlantısı varmış Erdinç Gündüz'ün... Kıbrıs'a dönünce bir ışık yanmış ona...

"1963'te, hadiseler başladıktan bir müddet sonra kendimizi avutmak için bir-iki müzisyen arkadaşla Bandabuliy'a'nın yanında, Arasta'daki bir mevziide çalıp söylemeye başladık. Komutan bizimle çalanlardan Ferahzat'tı.

Bayrak Radyosu Batı Müziği Bölüm Şefi Dinçer İsmail Aktuğ, bize, 'Be çocuklar çalacak plak bulamıyoruz, gelin radyoda program yapın...' diye haber yolladı. Çıkıp gittik, 'deneyelim' dedik. Çok hoşumuza gitti bu iş.

'Siz Bayrak Radyosu'nun grubusunuz' diyerek adımızı da Dinçer abi koydu. Bayrak Kuartet olduk. Cuma günleri 17.00-17.30 arası genellikle enstrümantal müzikler çaldığımız bir program yapardık."

**Bu ülkede malzeme çok
ama televizyonlar görüntülü
radyo gibi**

Ve sonunda BRT kurum oldu. Yasa hazırlandı... Birtakım belgeleri almak için ilgili daireye gittiğimde oradaki sorumlu arkadaş bana, 'İnşallah bir gün pişman olmazsınız... Siyasiler buraya balıklama dalacak, kurumu istediği gibi kullanacak' dedi. Ve maalesef öyle oldu. Benim dönemimde de bunları yaşadık. Kurumun siyasallaşması şimdi-lerde hat safhaya ulaştı."

CBC'den gelenlerin çoğu kazanılan haklarla birlikte emekli olmuştu. Erdinç Gündüz, Batı Müziği Bölüm Şefi, Müzik Yayınları Bölümü Şefi, Program Amiri olmuş yıllar içinde...

"BRT evimdi"

Gündüz, "Yayınlardan Sorumlusu Müdür Yardımcısıyken emekli oldum BRT'den" dedi ve fiilen çalıştığı 25 yılı değerlendirdi:

"BRT evim gibiydi. İnanın kendi evimde o kadar kalmazdım. Kuruluş aşamasından itibaren gelişmeleri gören, hangi şartlarla nerelere geldiğini en iyi bilenlerden biriyim. Bugün oldu, hâlâ BRT'den evim gibi bahsedirim. Öyle hissedirim. Kurumla ilgili bazı şeyleri okudukça, gördükçe çok üzülürüm."

"40 yıl radyo-TV ile cebelleştim"

BRT'den ayrıldıktan sonra Kıbrıs Medya Grubu'nda çalışmaya başladı Erdinç Gündüz.

"Zaten Kıbrıs Gazetesi'ne part-time olarak giderdim. Emekli olur olmaz tam zamanlı çalışmaya başladım. Kıbrıs FM'i ve Kıbrıs TV'yi kurdum. 15 yıl da burada çalıştım. Toplamda 40 yıl radyo-TV ile cebelleştim."

"Hayallerimdeki gibi değil"

Erdinç Gündüz, basında bugün gelinen noktayı nasıl değerlendiriyor peki?

"Hayallerimdeki gibi değil. Özel radyo ve televizyonların kurulması dönemini bilfiil yaşayanlardan, destekleyenlerden biriyim ama enflasyonunun olmasını pek normal karşılamıyorum. Bir sürü televizyon ve radyo var. Televizyonlarımız ise görüntülü radyo gibi.

Bir televizyonda en önemli unsur görüntüdür. Özel yapımlar da son derece önemlidir. Ben yapımların olmasından yanayım ama maalesef bizim televizyonlarımızda siyasal ve tarihsel belgesellerimiz yok denecek kadar az. Ülkede, televizyonculuk için öyle çok malzeme var ki...

Ben aktifken, Kıbrıs'taki tarihi yerlerle ilgili belgesel yapmak en büyük arzumdum ama maalesef bu idealimi gerçekleştiremedim."

Radyocularla ilgili de bir eleştirisi var Erdinç Gündüz'ün.

"Mikrofon başına geçenlerin çoğunun diksiyonu, Türkçesi bozuk. Ben İstanbullu gibi konuşunlar demiyorum ama Türkçeyi güzel konuşmak gerek. Her görüntüsü güzel olan ekrana çıkacak diye bir kural da yok. Çok zeki bir gazeteci ama diksiyonu kötü...Ben onu ekrana çıkarmam..."

Meslek hayatı boyunca ekrana çıkmasına vesile olduğu isimler de olmuş Erdinç Gündüz'ün.

"Hep arayış içindeydim. Işık gördüklerime şans vermeye çalıştım... Bazıları kendini geliştirmeyi başardı. Bazıları ba-

şaramadı. Gurur duyduklarım var, keşke bu işi yapmasa dediklerim de var... İsim vermek doğru olmaz."

"Yazılı basın durumu televizyonlardan daha kötü"

Pandeminin medya sektörünü de etkilediğini söyleyen Erdinç Gündüz, "Yazılı basının durumu televizyonlardan daha kötü. Ana sebep yine finans. Dünya teknolojik olarak çok hızlı değişiyor, buna ayak uydurmak normal koşullarda bile zor ki bizim koşullarımız da anormal.

Bir televizyon kanalının müdürüne, 'bunu neden yapmıyorsunuz' diye sorsam bana 'hangi parayla, hangi adamla' diye cevap verecek. Haklı... Kıbrıs Türk basınında imkansızlıklar büyük... Allah televizyon sahiplerinin, sorumlularının da yardımcısı olsun..."

Bugün 5-6 yaşındaki çocukların elinde telefon var. Sen de diğer tarafta iyi gazete basmaya, TV yürütmeye çalış. Çok zor...

Gerçi gazete satışlarının düşmesi bize has bir sorun değil... Dünyanın her yerinde bu sorun var...Teknolojinin paralelinde gelişen bir olay. Çözümü ne? Bu işler nere-

dönüşecek, bilemiyorum... Kıbrıs Türk basını kendini günün ve geleceğin koşullarına adapte

Kıbrıs'taki tarihi yerlerle ilgili belgesel yapmak en büyük arzumdum

edecek bir şeyler yapmalı ama o şeyler nedir, nelere mal olacak onu da bilmiyorum..."

"Şarkılarımızın söyleniyor, biliniyor olmasından gurur duyuyorum"

Son söz, Sıla 4'le ilgili olsun mu? Olunsun...

"İdealimiz Kıbrıslılıktı...

Unutulanları hatırlatmak, unutulmaya yüz tutanları yaşatmaktı... Hiçbir zaman para kazanma peşine düşmedik. Sürekli ürettik, örnek olmaya çalıştık. Hâlâ bizim şarkılarımızın söyleniyor, biliniyor olmasından gurur duyuyorum..."

Medyada çeşitlilik,
medya organlarında birçok farklı görüşün
ve kanaatin ifade edilebilmesi ile tesis edilir.

Mümkün: Daha Güçlü, Özgür, Etik Gazetecilik Projesi Avrupa Birliği tarafından Kıbrıs Sivil Toplum İş Başında VI Hibe Programı kapsamında finanse edilmiştir ve Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği tarafından yürütülmektedir. Bu görselin içeriği tamamen Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği'nin sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

**Medya çoğulculuğu, farklı görüşleri yansıtan
birçok medya aracının (TV kanalı, radyo, gazete,
dijital medya) bulunmasını ifade eder.**

Mümkün: Daha Güçlü, Özgür, Etik Gazetecilik Projesi Avrupa Birliği tarafından Kıbrıs Sivil Toplum İş Başında VI Hibe Programı kapsamında finanse edilmiştir ve Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği tarafından yürütülmektedir. Bu görselin içeriği tamamen Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği'nin sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Temel iletişim

basının hak ve özgürlüklerinin
sağlanmasıyla tamamlanır.

Mümkün: Daha Güçlü, Özgür, Etik Gazetecilik Projesi Avrupa Birliği tarafından Kıbrıs Sivil Toplum İş Başında VI Hibe Programı kapsamında finanse edil-
mekte ve Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği tarafından yürütülmektedir. Bu görselin
içeriği tamamen Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği'nin sorumluluğu altındadır ve
Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

► Simge ÇERKEZOĞLU
BRTK Program Yapımcısı

“BRT ve TAK’ın düzelmesi basınımızın düzelmesi anlamına gelir”

Doğu Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademisyenlerinden Doç. Dr. Metin Ersoy editörlüğünü Eren Ekin Erca'nın üstlendiği “Kıbrıs Türk Basını” kitabına bir makalesi ile katkıda bulundu. Kitap, Kıbrıs Türk basınına ilişkin tarihsel, siyasal ve güncel tartışmalardan oluşuyor. Pek çok araştırmacı yazar ve akademisyen kitaba makaleleri ile katkıda bulunurken, özellikle gazetecilere farklı bakış açıları sunuyor. Metin Ersoy da gazetecilere çağrıda bulunarak görünmeyi gösteren, insancıl haberlere yer vermek gerektiğini hatırlatıyor.

Kitapta Kıbrıs Türk basın tarihine ilişkin hayli önemli ve yeni bilgiler var. Metin Ersoy da “Kıbrıs Türk Basını ve Barış Gazeteciliği” isimli makalesinde tarihe dair saptamalarda bulunurken, uzmanlık alanı olan barış gazeteciliği konusuna da değiniyor. Sohbetimize makalenin girişinden yola çıkarak başlıyoruz. “Dava” gazeteciliği ile başlayan, “Parti” gazeteciliğine dönüşen ve “Akdeniz Protokol” gazeteciliği ile devam eden süreci konuşuyoruz.

“Aslında burada ele aldığım kavram Kıbrıs Türk basınının hep bir mücadele basını, dava basını olarak bilinmesi, hatta bazı gazetelerin günümüze dek varlığını bu şekilde devam ettirmesidir. Basın her ne kadar Kıbrıslı Türklerin sesi gibi gösterilse de elbette tek bir ses olması mümkün değildir. Buna rağmen çoğunluk böyle hareket ettiği için bu fikir kabul edildi. Zaman içinde ise dava gazeteciliği, parti gazeteciliğine büründü. Bu kavram özellikle 1970’li yıllarda siyasal partilerin kurulmasıyla ortaya çıktı. Partilerin ideolojilerini yayabilmek adına bu adım atıldı. Şimdiyse Akdeniz protokol gazeteciliği dediğimiz model söz konusu. Genel-

likle siyaset çok fazla haberin içindedir. Tiraj önemlidir ama siyaset ile medyanın işbirliği daha önemlidir. Kamu gazeteciliği önemsenmez. Fransa’dan İspanya’ya, Yunanistan’dan Türkiye’ye böyle bir gazetecilik söz konusu. Bizim ülkemize de yakın bir model. Biz içine protokolü de koyduk. Türk Ajansı Kıbrıs (TAK) bunu domine etmeye başladı, peşinden özel televizyonlar, gazeteler, hatta dijital mecralar da geldi. Haber değeri olmasa bile sırf taşıdığı makamdan dolayı siyasilerin öne çıktığı haberler var. Hatta haber bültenlerinde kendilerine üst sıralarda yer bulabiliyorlar. Oysa özel televizyonlar, gazeteler veya dijital mecralar çok daha bağımsız, özgün haberler üretebilirler. Fakat uygulamada sıkıntılar var.”

Basın her ne kadar Kıbrıslı Türklerin sesi gibi gösterilse de elbette tek bir ses olması mümkün değildir.

“Gazetecilere de en az siyasiler kadar görevler düşüyor”

Metin Ersoy kaleme aldığı makalede bir başka önemli konuya daha dikkat çekiyor. Kıbrıs adasının politik anlaşma eksikliği nedeniyle gazetecilere de en az siyasatçiler kadar görevler düştüğünü hatırlatıyor.

“Adamızda ateşkes durumu var. İleride anlaşma yapılırsa gazetecilerin de toplumu en az siyasiler kadar hazırlaması, toplumlar arası ilişkilerde sorumluluk alması gerekiyor. Bunu da barış gazeteciliği modelini uyguladıkları noktada çok daha rahat yapabileceklerini, en azından bir tarafın acısı diğer tarafın mutluluğu olmadan, ikilemler üzerinden habercilik değil de, ortak kültür geliştirerek, insan odaklı habercilik yaparak anlatabilirler. Böylece toplumları da bu hikayelerle besleyerek, empati duygularını geliştirebilirler. Bu bağlamda Sevgül Ulu dağ’ın yıllardır yaptığı kayıp haberleri çok önemlidir. İy-

bir örnektir. Bu yakınlaşmayı sağlayacak daha fazla haber ortaya konmalıdır.”

“Kurumlar nicelik mi yoksa nitelik mi tartışması yapmalı”

“Barış gazeteciliği kavramı gazetecilikte olması gereken en temel etik ilkeleri hatırlatıyor” diyen Metin Ersoy, bu makale için Kıbrıslı Türk ve Rum gazetecilerle görüşmeler yaptı, onların barış gazeteciliğine olan yatkınlığını anlamaya çalıştı.

“Ben siyasi atmosferin en sıcak olduğu yıllarda, 2000’li yılların başında barış gazeteciliği kavramıyla tanıştım. O yıllarda bu kavramı bilmeden öteleştirilebileceğimiz durumdu. Barış gazeteciliğini ilk ortaya atan Johan Galtung ve devamındaki isimler çatışmacı bölgelerde habercilik yaparken bir takım çatışma çözümleme metodlarını habercilikte kullanılmı fikriyle yola çıktılar. Haberde dengeli, adil olmaya çalıştılar. İnsanların sesi olarak, elit kesimin kontrolünde olan basını ortadan kaldıran anlayışı belirlemek istediler. Haberciliğe yeni etik anlayışlar getirdiler. Kitapta paylaştığım çalışmamda iki toplumdaki gazetecilerle görüştüm. Birçoğu bu kavramı bilmemekle birlikte, sorduğum sorulara verdikleri cevaplara bakınca barış gazeteciliği etra-

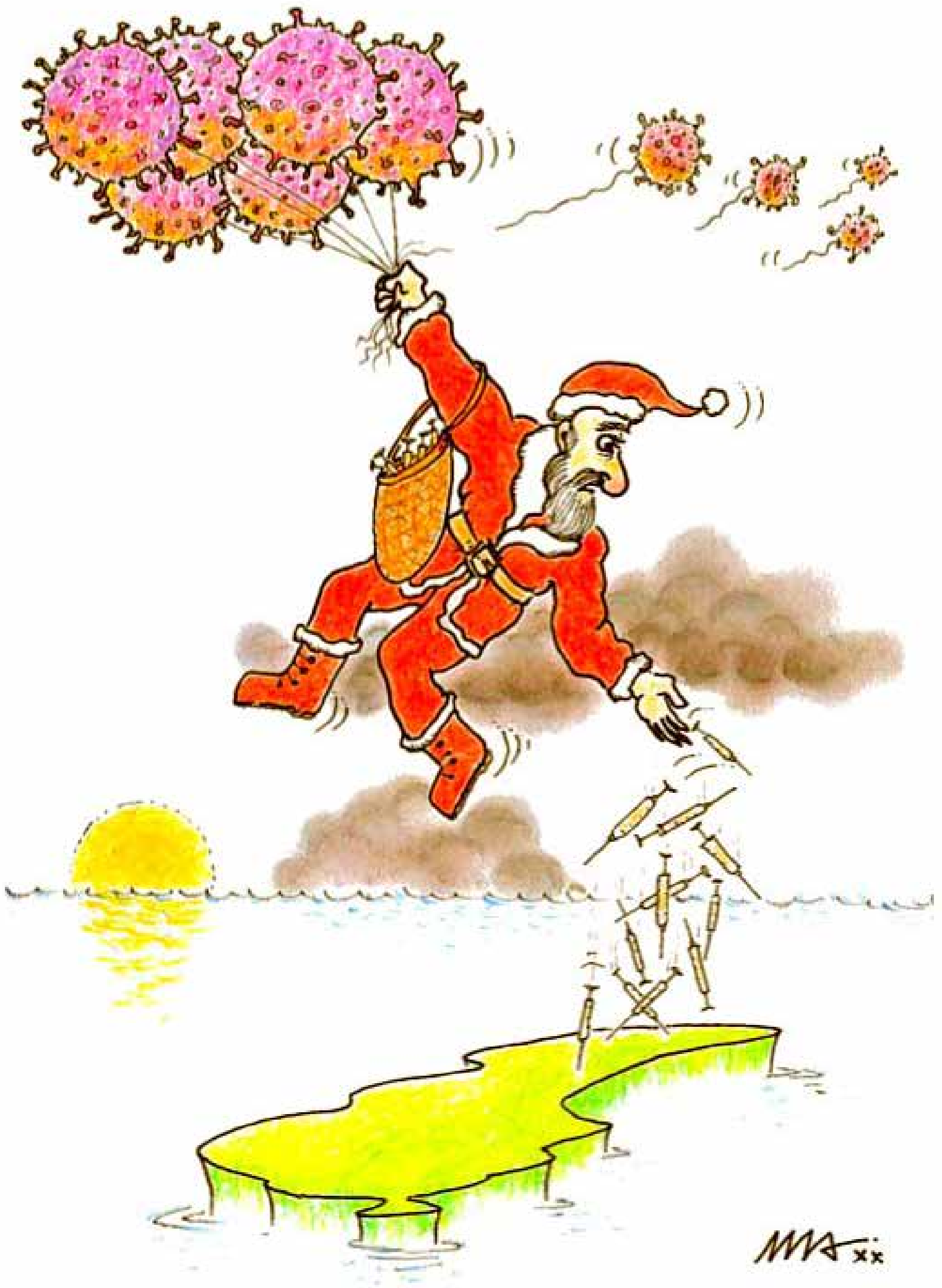

finda hareket ettiklerini gördüm. Fakat bu modele yakın olduklarının farkında değiller. Belki isime karşı olan ön yargıdan çekiniyorlar. Aslında bize gazetecilikte olması gereken en temel etik ilkeleri hatırlatan bir model. Gazeteciler aslında uyguladıkları bu kavramı hala isim olarak benimsemiş, deklare edecek durumda değiller. Biz illa ki deklare etmelerini de istemiyoruz. Felsefe olarak bunu kabul edip, haber merkezlerinde bunu tartışmalarını istiyoruz. Barış gazeteciliği mülteci haberlerinde, çevre, COVID-19 salgını sürecinde, kadın, eşcinsel, LGBT'ler ırkçılık ekseninde kullanılması gereken bir kavram. Elbette ülke gündemini takip etmek, göstermek önemli ama rakamlarla sınırlı haberler yapmak yerine, görünmeyeni gösteren, insancıl haberlere yer vermek, barış gazeteciliğini daha çok uygulamak gerekiyor. Her gün yapılsa bile zaman zaman bu hikayelere yer vermek toplumun yaşadığı yokluğu, sıkıntıyı, zorlukları ortaya koymak gerekiyor. Gazeteciler kamu yararı için gazetecilik yaptıklarında, siyasiler için de önemli yol gösterici olabiliyorlar. Elbette gazeteciler bunu yapmak istese de kolay olmuyor. Bu nedenle yöneticileri de uyarmak gerekiyor. Kurumların da artık kendi içinde nicelik mi yoksa nitelik mi tartışmasını yapması gerekiyor. BBC'nin Türkçe web

sayfasında belki çok fazla haber yok ama içerik olarak zengin, kaliteli, dolu dolu haberler var. Görüntüsüyle, verileriyle, araştırmalarıyla emek verilerek yapılan haberler bunlar.

Barış gazeteciliği mülteci haberlerinde, çevre, COVID-19 salgını sürecinde, kadın, eşcinsel, LGBT'ler ırkçılık ekseninde kullanılması gereken bir kavram.

Barış gazeteciliğini zaman zaman 'yavaş gazetecilik' olarak tanımlayanlar da oluyor. Bu haberler de tam olarak anlatmak istediğimle örtüşüyor. Gazeteciler çok daha aktif olmalı, kendi güçlerini, duruşlarını habere katmalılar. Ben tamamen objektif habercilik yapılabileceğini düşünenlerden değilim. Dilimiz, cinsiyetimiz, yetiştiğimiz ortam, eğitim düzeyimiz her şey yaptığımız haberi etkiliyor. Farklı farklı haberler yazılıyor. Bu durumda gazeteciler toplumun çıkarlarını öne çıkarmalı. Seçilen kelimelere dikkat ederek başlayacak süreç, zaman içinde kurumsal hale gelebilir. Avrupa'da imrendiğimiz kurumlara dönüşebiliriz. Bayrak Radyo Televizyon Kurumu'nu (BRTK) ve Türk Ajansı Kıbrıs'ı (TAK) da BBC habercilik ilkelerine ulaştırabiliriz. Her ikisi de basını besleyen lokomotif güçler. Onların bir takım şeyleri düzeltmesi, düzelmesi, kamu yayıncılığını benimsemesi, hak haberciliğine odaklanması zaman içinde tüm basınımızın iyi yerlere ulaşması anlamına gelecektir. ”

MVA xx

Mustafa C. Azizoğlu

En yaygın etik ihlalleri masumiyet karinesi ihlali, çocuk istismarı haberleri ve nefret dili

Kuzey Kıbrıs'ta, 2013 yılında medyanın özdenetimini sağlaması amacıyla 27 medya örgütünün imza koyduğu Medya Etik Kurulu Deklarasyonu'yla çalışmalarına başlayan Medya Etik Kurulu, 2021 yılı içinde de gerek Kurul'a gelen şikâyetleri değerlendirerek gerekse Kurul'un tespitleri sonucu çeşitli kararlar üretti. Demokrasinin vazgeçilmez unsuru olan medyanın herhangi bir resmi otorite tarafından denetlenmesi yerine medyanın kendi özdenetimini sağlayarak, faaliyetlerinde etik kodlara uygun ve sorumlu yayıncılık yapması amacıyla hayata geçen Medya Etik Kurulu bu çerçevede bu yıl içerisinde Gazetecilik Meslek İlkeleri'ne aykırı yayın yaptığı tespit edilen çeşitli basın ve yayın kuruluşlarına uyarılarda bulundu, bazı yayınları ise kınadı.

Medya Etik Kurulu, tüzüğü gereğince, kurula yapılan şikâyetler veya kurul üyelerinin re'sen gündeme taşıdığı konularda karar üretmekle yükümlüdür. Cezai yaptırımlar ile değil, medya kuruluşlarını sorumlu ve etik yayıncılığa teşvik eden bir mesleki denetim mekanizması olarak faaliyet sürdüren Kurul'un yetkisi etik değerlere aykırı yayın yapan kuruluşları uyararak veya kınamak ile sınırlıdır. Bu çerçevede 2021 yılı içinde Kurul toplam üç medya kuruluşunu kınamış, beş medya kurulu için de uyarı yayınlamıştır. Yıl içerisinde Kurul'un değerlendirdiği yayınlar içerisinde en fazla karşılaşılan etik ihlalleri ise, masumiyet karinesine aykırı yayın yapmak, çocuk istismarı konulu haberlerde kullanılan dil, nefret dili kullanımı ve özel hayatın gizliliğine aykırı yayın yapma konularında görüldü. Yıl boyunca Medya Etik Kurulu'na yapılan yazılı başvurular değerlendirilerek alınan kararlar yanında zaman zaman çeşitli konularda Kurul'un saptadığı yaygın etik ihlalleri ile ilgili olarak ise çeşitli basın bildirimleriyle medya kuruluşlarına mesleki etik değerlere özen göstermesi yönünde çağrıda bulunuldu.

Mesleki saygınlığa leke düşüren haberler kınandı

Medya Etik Kurulu'nun 2021 yılı içerisinde değerlendirdiği ilk şikâyet konusu haber Volkan Gazetesi tarafından yayınlanan "Bu nasıl profesör?" başlıklı haber oldu. Bir başka medya kuruluşunda yaptığı açıklamalardan yola çıkılarak, habere konu şahsa yönelik olarak yazarların tamamen şahsi fikrini içeren fikirlere yer vermesi, mesleki onuruna leke düşürecek türden ve hakaret içeren üslup kullanması nedeniyle söz konusu haberin etik değerlere aykırı olduğu tespiti yapıldı. Bu nedenle Gazetecilik Meslek İlkeleri'nin

2. Maddesi olan "Haber, yorum ve görüşler okur ve izleyicinin yayının niteliğini anlayabilmesini sağlayacak biçimde, açıkça birbirinden ayrılmalıdır." ilkesi ile Gazetecilik Meslek İlkeleri'nin 18. Maddesi olan "Gazeteci, mesleki saygınlığa gölge düşürecek türden etkinliklerden ve görevlerden uzak durmalıdır" ilkesine aykırı yayın yapan Volkan Gazetesi, Kurul kararıyla daha önce de yaptığı benzeri etik ihlaller göz önüne alınarak kınanmıştır.

2021 yılının Şubat ayı içerisinde ele alınan bir başka konu ise 23 Şubat 2021 tarihinde Kıbrıs Medya Grubu'na bağlı Kıbrıs TV'de yayınlanan "Haluk Yerli ile Sabah Sabah" programına katılan yayın kuruluşunun yöneticisi Nur Nadir tarafından çeşitli basın kuruluşlarını ve gazetecileri hedef alan, suçlayıcı ve hakaret içeren yorumları oldu. Söz konusu canlı yayında Nadir'in basın etiğiyle bağdaşmayan bir şekilde bazı yayın organları ve gazetecileri yaftalayarak Gazetecilik Meslek İlkeleri'nin "Gazeteci, kişi ve kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde aşağılayan, hakaret içeren ifadeler kullanmamalıdır" şeklindeki 21. maddesini ihlal ettiği ve aynı yayında bir gazetecinin açık ismi verilmek suretiyle kişisel bilgilerinin paylaşılması ile "Özel yaşamın gizliliği esastır. Üstün bir kamu yararı olmadıkça veya kişinin rızası alınmadıkça özel yaşamın gizliliğini ihlal eden habercilik yapılmamalıdır" şeklindeki 22. maddesini ihlal ettiği saptanarak Kıbrıs TV kınanmıştır.

İrkçılığa karşı uyarı

Özellikle dijital medya platformlarının yaygınlaşmasıyla medyamızda şiddete teşvik ve nefret dilinin giderek arttığı tespitinde bulunan Medya Etik Kurulu, 2021 Şubat ayı içerisinde cezaevinden kaçan Aleksander Satlaev'in yakalanması ile ilgili çeşitli mecralarda yapılan haberlerde kullanılan nefret dili ile ilgili gelen şikâyetleri değerlendirdi. Kurul bu bağlamda basın kuruluşlarına gazetecilerin, demokratik değerlere ve insan haklarına aykırı yayın yapmayı prensip edinmesi gerektiği hatırlatılarak, yayımlanan haber, görüş ve yorumlarda, bir insanın davranışının veya işlediği suçun, haber konusu olayla doğrudan ilgili olmadıkça, onun ırkından, milliyetinden, dinî veya mezhepsel inancından, cinsiyetinden, cinsel kimliğinden, cinsel yöneliminden, yaşından, engelinden veya başka bir özelliğinden kaynaklandığını ima eden vurgulardan kaçınılması yönünde basın, yayın kuruluşlarına çağrıda bulundu.

Medya Etik Kurulu Kararları

Medya kuruluşları çocuk istismarı haberlerinde hassasiyete davet edildi

Medya Etik Kurulu, 25 Mart tarihi ve izleyen günlerde mahkemeye yansıyan çocuk istismarı ile ilgili bir konunun, internet mecrasında yayın yapan gazeteler başta olmak üzere bazı yayın organları tarafından Gazetecilik Meslek İlkeleri'ni hiçe sayacak şekilde haberleştirilip yayınlanması nedeniyle de bazı yayın kuruluşlarını uyardı. Medya Etik Kurulu konu ile ilgili yaptığı basın açıklamasında, söz konusu istismar haberinin bazı basın yayın organları tarafından özellikle Gazetecilik Meslek İlkelerinin 7. Maddesi olan "Cinsel dokunulmazlığa, kadın ve çocuk istismarına ilişkin suçlarda, mağdurun açık ismi ve fotoğrafları yayımlanmamalı; kimliğini ortaya çıkaracak yayınlardan kaçınılmalıdır" ilkesini açıkça ihlal ettiği, olaya konu genç kızın açık ismi verilmemekle birlikte, isminin baş harfleri, yaşadığı bölge ve akraba profili yansıtılarak kimliğini ortaya çıkaracak türden haberler yapıldığı belirtildi. Öte yandan söz konusu çocuk istismarına ilişkin bu haberin, birçok yayın kuruluşu tarafından kaynak belirtilmeksizin doğrudan veya geliştirilerek kullanıldığı saptanarak Gazetecilik Meslek İlkelerinin "Gazeteci, haber ajanslarından veya başka medya kuruluşlarından alarak doğrudan kullandığı veya geliştirdiği haberlerde kaynak belirtmelidir" şeklindeki 17. Maddesi'nin de ihlal edildiği Kurul değerlendirmesine ortaya konmuştur. Gazetede Kıbrıs, Yeni Bakış, Gündem Kıbrıs, Gıynık, Diyalog gazetelerinin söz konusu haberi ele alış biçiminin gazetecilik meslek ilkelerini ihlal ettiğinin saptanması nedeniyle Medya Etik Kurulu tarafından uyarılmasına karar verildi.

"Elleri kelepçeli zanlı fotoğrafları kullanılmamalı"

Medya Etik Kurulu, 20 Eylül 2021 tarihinde Kıbrıs Manşet Gazetesi tarafından yayınlanan "Suçunu Kabul Etti" başlıklı haber ile ilgili Kurul'a yapılan başvuruyu değerlendirerek Kıbrıs Manşet Gazetesi'nin kınanmasına karar verdi. Kurul, şikayet üzerine yaptığı değerlendirmede Gazetecilik Meslek İlkeleri'nin 1, 4, 11 ve 12. maddelerine aykırı yayın yaptığı tespit edilen Kıbrıs Manşet Gazetesi'nin kınanmasına karar verirken, benzeri habere yer veren ve zanlının elleri kelepçeli fotoğrafını yayınlayan diğer basın kuruluşlarını da yapılan haberlerde masumiyet karinesi konusunda hassasiyet göstermeye çağırdı. Söz konusu haberle ilgili şikayet Kurul'un 12.10.2021 tarihinde gerçekleştirdiği toplantısında değerlendirildi. Kurul, haberde sanık olarak dinlenen polis memurunun ifadesinin, iddia şeklinde aktarılacak yerine, zanlının suçunun sabit bulunduğu yönünde bir algı yaratacak şekilde başlıklandırılarak aktarıldığını tespit ederek, gazetenin, Gazetecilik Meslek İlkeleri'nin "Gazetecinin temel görevi, gerçekleri nesnel bir

biçimde, çarpıtmadan, sansürlemeden aktarmaktır" şeklindeki 1. maddesini ihlal ettiği kararına vardı. Ayrıca Kurul, Gazetecilik Meslek İlkeleri'nin masumiyet karinesine dikkat çeken 4. maddesi ile "Tekzip ve cevap hakkına saygı gösterilmelidir" şeklindeki 11. maddesini de ihlal ettiği yönünde değerlendirmede bulunarak Kıbrıs Manşet Gazetesi'ni kınadı. Kurul habere konu zanlının izni olmadan açık ismi ve elleri kelepçeli şekilde mahkeme kapısında çekilen fotoğrafının da kullanılmasının Gazetecilik Meslek İlkeleri'nin "Üstün kamu yararı olmadıkça, sahibinin izni dışında belge, fotoğraf, ses veya görüntü alınmamalıdır" şeklindeki 12. maddesine aykırı olduğunu tespit ederek bu tür fotoğrafları kullanan tüm yayın organlarını hassasiyet göstermeye davet etti.

Hasta hakları ve kaza haberleri

Medya Etik Kurulu, 2021 Eylül ayı içerisinde hastalar ve trafik kazalarıyla ilgili haberler konusundaki şikayetleri de değerlendirdi. Kurul, hastanelerde görev yapan, bilgi ve görüntü almaya çalışan gazetecilerin, "yetkili kişinin ve hastanın (onun izin veremeyecek durumda olması durumunda yakınının veya çocuksa vasisinin) izni olmaksızın, hastane ve benzeri kurumlarda hiçbir ses ve görüntü almaması, buna aykırı hareket edilmemesi gerektiğini vurguladı. Kaza ve cinayet haberlerinde kan ve şiddet unsurları içeren fotoğraf ve görüntüler yayımlanmamasının esas olduğu anımsatıldı. Kurul tarafından "Sarsıcı durumlarla ilgili üzüntü, sıkıntı, tehlike, yıkım, felaket ya da şok halindeki insanlar söz konusu olduğunda, gazetecinin olaya yaklaşımı ve araştırması insani olmalı ve gizliliklere uyularak duygu sömüründen kaçınılmalı" şeklindeki meslek ilkesine de dikkat çekildi. Gazetecilerin asli görevlerinin gerçeğin peşine düşerek toplumu en doğru şekilde bilgilendirmek olduğu, ancak sansasyondan kaçınarak zarar vermemeleri gerektiğine de vurgu yapıldı.

"Haberler tek yönlü yapılmamalı"

Kıbrıs Tük Tabipleri Birliği'nin bir doktor hakkında herhangi bir suç duyurusu, şikayet veya soruşturma olmamasına karşın, açık isminin ve resminin yayımlanarak onurunun zedelendiği ve mesleki itibarının olumsuz yönde etkilendiği şeklindeki şikayetini de değerlendiren Medya Etik Kurulu, haberlerde karşı tarafın görüşlerine yer verilmesinin önemine işaret etti. Medya Etik Kurulu, gazetecilerin, habere konu olan kişileri aramaları, onlara haberdeki iddialara cevap verme fırsatı tanımaları, haberde sözü edilen bireyler, kurumlar ve yerler hakkında teyit edebildiği bilgiyi doğru ve ayrıntılı bir şekilde aktarmak konusunda dikkatli davranmaları gerektiğini kaydetti.

KTGB'de yeni dönem

Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği (KTGB) Olağanüstü Genel Kurulu, 10 Temmuz 2021 tarihinde Lefkoşa'da Gazeteciler Birliği Kompleksinde yer alan Paradise Park'ta yapıldı. Düzenlenen genel kurulda seçilen yeni yönetim görevine başladı. 14 kişinin yarıştığı, 9 kişilik yönetim kuruluna Damla Soyalp, Emin Akkor, Özgül Gürkut Mutluyakalı, Özlem Tüylüoğlu, Hüseyin Ekmekçi, İsmet Özgüren, Canan Onurer, Osman Kurt ve Deniz Abidin seçildi. Emir Erturun ile Nazar Erişkin ise yönetim kurulu yedek üyelikleri

oldu. Daha sonra yeni yönetim kurulunda görev dağılımını yapıldı.

Buna göre;

Başkan: Emin Akkor, **Başkan Vekili:** İsmet Özgüren, **Genel Sekreter:** Damla Soyalp, **Mali İşler Sekreteri:** Osman Kurt, **Eğitim Sekreteri:** Özlem Tüylüoğlu, **Örgütlenme Sekreteri:** Canan Onurer, **Dış İlişkiler Sekreteri:** Özgül Gürkut Mutluyakalı, **Faal Üyeler:** Hüseyin Ekmekçi ve Deniz Abidin.

AB Entegrasyon Süreci Eğitimi yapıldı

Daha etkin habercilik için eğitimler devam etti. Avrupa Birliği Entegrasyon Süreci Eğitimi, 23 ve 25 Mart 2021 tarihleri arasında iki oturum şeklinde düzenlendi.

Daha Etkin Habercilik için Eğitimlerimiz Başlıyor !
Avrupa Birliği Entegrasyon Süreci Eğitimi

1. GÜN
23 Mart 2021 Salı
Saat: 18:00-20:00

2. GÜN
25 Mart 2021 Perşembe
Saat: 18:00-20:00

** Bu eğitim iki gün boyunca devam edecektir. **

Platform: zoom

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilen "Yüksek Performanslı Haberler" programının bir parçasıdır. Proje, Avrupa Birliği ile işbirliği içinde gerçekleştirilmiştir. Proje, Avrupa Birliği ile işbirliği içinde gerçekleştirilmiştir.

MÜMKÜN
HERKESİN İZİNİ ALMAK İÇİN

KTGB'DEN HABERLER

Süt Babam Belgeseli gösterildi

Yönetmenliğini Cemal Yıldırım'ın yaptığı Süt Babam belgeselinin Lefkoşa galası Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği ve Basın-Sen'in işbirliğinde ve Lefkoşa Türk Belediyesi'nin katkılarıyla yapıldı. LTB Çağlayan Çocuk Parkı'nda gerçekleştirilen gösterime ilgi yoğun oldu.

Kuir Kıbrıs Derneği'nden KTGB'ye ziyaret

Kuir Kıbrıs Derneği'nden bir heyet Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği'ni ziyaret ederek, Birlik Başkanı Emin Akkor ile görüştü.

Görüşmede Kuir Kıbrıs'ın hazırladığı 'LGBTİ+ Seks İşçilerin Durumunun Haritalandırması Raporu', 'Yasal Boşluk Analizi', 'LGBTİ+'ların Sosyal Hizmetlere Erişiminin Haritalandırılması' ve 'LGBTİ+'ların İstihdama Erişimi ve Emek Piyasası Deneyimleri' raporlarının içeriği aktarıldı, medya ve gazetecilerin farkındalığının artırılması noktasında ne gibi adımlar atılabileceği konuşuldu.

Gazeteciler Birliği, Barolar Birliği'ni ziyaret etti

Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği Başkanı Emin Akkor başkanlığındaki Yönetim Kurulu üyeleri, Kıbrıs Türk Barolar Birliği'ni ziyaret ederek Başkan Hasan Esendağlı ve bazı yönetim kurulu üyeleriyle bir araya geldi. Toplantıda, iki örgütün iş birliği yapabileceği konular ele alındı. İfade ve basın özgürlüğünün korunup geliştirilmesi için hassasiyet belirtilen görüşmede, hukuki konulardaki haberlerde ve mahkeme haberlerinde dikkat edilmesi gereken unsurlar konusunda bir çalıştay düzenlenmesinde hem fikir olundu. Barolar Birliği yetkilileri, cezai soruşturmaya maruz kalan gazetecilere her zaman destek vermeye hazır olduklarını belirtirken, dijital yayıncılık gibi medya alanındaki yasal düzenlemeler için de teknik destek verebileceklerini kaydetti.

KTGB'DEN HABERLER

Gazeteciler sertifikalarını aldı

Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği'nin Avrupa Birliği desteğiyle sürdürdüğü "Mümkün" projesi çerçevesinde "AB ve BM Müzakere Konularında Daha Etkin Habercilik" konulu eğitimlerini tamamlayan gazetecilere sertifikaları, KTGB Lokali'nde düzenlenen törenle verildi.

AB ve BM konularının ağırlıklı olarak işlendiği eğitimler, Uluslararası ilişkiler uzmanı, Cumhurbaşkanlığı Eski Müzakerecisi ve Dışişleri Bakanlığı Eski Müsteşarı Erhan Erçin tarafından pandemi nedeniyle Zoom platformu üzerinden verildi. Eğitime katılan gazeteciler için düzenlenen sertifika töreninde, KTGB Başkanı Emin Akkor ile eğitimleri veren Erhan Erçin konuşma yaptı. Sertifika törenine Avrupa Komisyonu Sivil Toplum Programı Yöneticisi Emilie Crozet, İsveç Dışişleri Bakanlığı BM Politika,

Çatışma ve İnsani İşlerden Sorumlu Direktör Yardımcısı Peter Weiderud ile Fojo Medya Enstitüsü'nde Politika ve Uluslararası Kalkınma Başkanı ve İsveç'in Unesco'nun IPDC Hükümetler Arası Konseyi Temsilcisi Lars Tallert de katıldı.

KTGB İsveçli yetkilileri ağırladı

KTGB ile İsveç'ten yetkililer, gazeteciler için iş birliği olanaklarını araştırdı.

Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği, İsveç Dışişleri Bakanlığı BM Politika, Çatışma ve İnsani İşlerden Sorumlu Direktör Yardımcısı Peter Weiderud ile Fojo Medya Enstitüsü'nde Politika ve Uluslararası Kalkınma Başkanı ve İsveç'in Unesco'nun IPDC Hükümetler Arası Konseyi Temsilcisi Lars Tallert'i ağırladı. KTGB Başkanı Emin Akkor ve yönetim kurulu üyeleriyle KTGB binasında bir araya gelen Weiderud ve Tallert, Fojo Medya Enstitüsü'nün 20 ülkede sürdürdüğü projelerin benzerini Kıbrıs'ta da oluşturabilmek için fikir alışverişinde bulundu.

İsveçli yetkililer, Kıbrıs'ta medyanın ihtiyaçlarını belirleyip iyi gazeteciliğin teşviki için nasıl bir proje hazırlanabileceği üzerinde durdu. Lefkoşa'da ara bölgedeki Dayanışma Evi'nde Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum gazetecilerin katıldığı seminerde ise birlikte neler yapılabileceği üzerinde duruldu.

ve Genel Yayın Yönetmeni Sami Özuslu, Medya Etik Kurulu Başkanı Bekir Azgın, Yenidüzen Genel Müdür ve Genel Yayın Yönetmeni ve Basın Kartı Komisyonu Başkanı Cenk Mutluyakalı ve Halkın Sesi Genel Yayın Yönetmeni Ali Fahrioğlu ile görüştü.

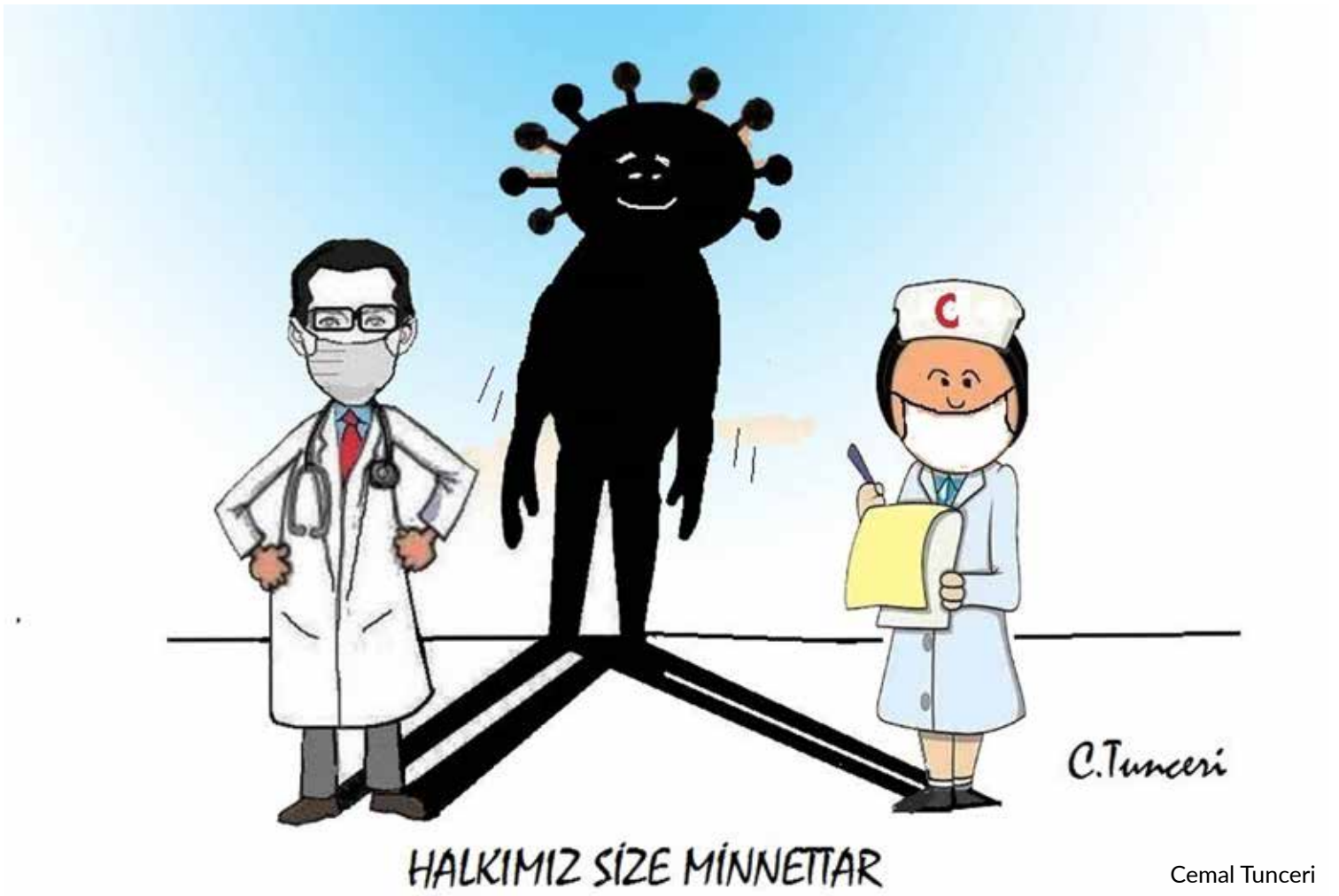
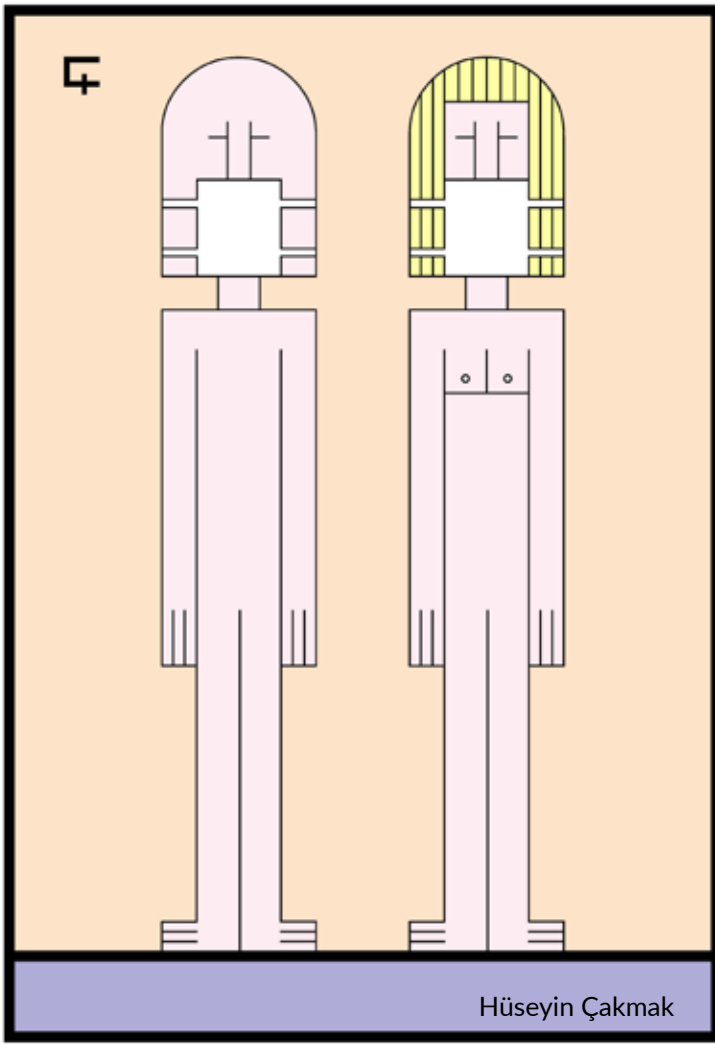

Medya temsilcileriyle biraraya geldiler

İsveçli yetkililer ziyaretleri çerçevesinde ayrıca Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği'nde Kıbrıs Türk medyasının çeşitli temsilcileriyle bir araya geldi. Weiderud ve Tallert, TAK Müdürü Fehmi Gürdallı, Haber Kıbrıs Dijital Grup Genel Yayın Yönetmeni Hüseyin Ekmekçi, Ses Kıbrıs Yayın Yönetmeni Aytuğ Türkkan, BRTK Müdürü Meryem Özkurt ve Kanal Sim Direktörü

Yalan Haber neden yayılır?

YALAN
HABER

Toplumun **kendi çıkarları** doğrultusunda **yönlendirmek** için

Tahrik etmek ve **propaganda** yaptırmak için

Kamu düzenini bozmak için

Kişileri ve kurumları **itibarsızlaştırmak** için

Algı operasyonu ve **toplum mühendisliği** yapmak için

Reklamlar yoluyla **para kazanmak** için

Mümkün: Daha Güçlü, Özgür, Etik Gazetecilik Projesi Avrupa Birliği tarafından Kıbrıs Sivil Toplum İş Başında VI Hibe Programı kapsamında finanse edilmekte ve Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği tarafından yürütülmektedir. Bu görselin içeriği tamamıyla Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği'nin sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Yalan Haber nasıl doğrulanır?

YALAN
HABER

Sahte sosyal medya hesaplarına dikkat edin

Haberin **içeriğini** okuyun

Haberin **doğruluğunu** sorgulayın

Başka kaynaklara da bakın

Karşıt görüşlere yer verin

Mümkün: Daha Güçlü, Özgür, Etik Gazetecilik Projesi Avrupa Birliği tarafından Kıbrıs Sivil Toplum İş Başında VI Hibe Programı kapsamında finanse edilmekte ve Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği tarafından yürütülmektedir. Bu görselin içeriği tamamıyla Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği'nin sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

DOĞRULUK KONTROLÜ

NEDİR?

(Fact Checking)

Mümkün: Daha Güçlü, Özgür, Etik Gazetecilik Projesi Avrupa Birliği tarafından Kıbrıslı Sivil Toplum İş Başında VI Hibe Programı kapsamında finanse edil-
mekte ve Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği tarafından yürütülmektedir. Bu görselin
içeriği tamamen Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği'nin sorumluluğu altındadır ve
Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

